

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo
Kuvendi - Skupština - Assembly

Zakon br. 06/L-026

O AZILU

Skupština Republike Kosova,

Na osnovu člana 65 (1) Ustava Republike Kosova,

usvaja:

ZAKON O AZILU

GLAVA I
OPŠTE ODREDBE I OSNOVNA NAČELA

Član 1

Cilj zakona

1. Ovim zakonom se uređuju uslovi i postupci za priznavanje statusa izbeglice, dodatna zaštita, privremena zaštita, status, prava i obaveze podnosioca zahteva, osoba sa izbegličkim statusom, kao i osoba kojima je odobrena dodatna zaštita i privremena zaštita.

2. Ovaj zakon treba da se harmonizuje sa:

2.1. Direktivom br. 2013/33/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 26. juna 2013. o uspostavi standarda za prijem kandidata za međunarodnu zaštitu;

2.2. Direktivom br. 2013/32/ EU Evropskog parlamenta i Saveta od 26. juna 2013. o zajedničkim procedurama za pružanje i ukidanje međunarodne zaštite;

2.3. Direktivom br. 2001/55/EC od 20. jula 2001. o minimalnim standardima za odobravanje međunarodne zaštite u slučaju masovnog priliva raseljenih lica i o merama za promovisanje balansa napora zemalja članica u prijemu tih lica i snošenju posledica toga;

2.4. Direktivom br. 2011/95/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 13. decembra 2011. o standardima za kvalifikaciju uživalaca međunarodne zaštite državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva, za jedinstven status izbeglica i lica koja su pogodna za međunarodnu zaštitu i sadržaj odobrene zaštite.

2.5. Direktivom br. 2011/51/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 11. maja 2011. godine kojom se menja Direktiva Saveta 2003/109/EC o proširenju njenog obima za korisnike međunarodne zaštite.

2.6. Direktivom br. 2003/86/EC Saveta Evropske unije od 22. septembra 2003. godine o pravu spajanje porodice.

Član 2 **Delokrug**

Ovaj Zakon će se primenjivati na sve strane državljane i lica bez državljanstva koji su izrazili volju za podnošenje zahteva za međunarodnu zaštitu na teritoriji Republika Kosova, uključujući granicu u teritorijalnim vodama ili tranzitnim područjima, za onoliko vremena koliko im se dozvoljava da ostanu na teritoriji Republika Kosova, kao podnosioca zahteva za međunarodnu zaštitu, kao i za članove porodice, ako su obuhvaćeni zahtevom za međunarodnu zaštitu u skladu sa ovim zakonom.

Član 3 **Definicije**

1. Izrazi i skraćenice upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1.1. **Ministarstvo** - Ministarstvo unutrašnjih poslova;

1.2. **DDAM** - Departman za državljanstvo, azil i migraciju u okviru MUP-a;

1.3. **NKI** - Nacionalna komisija za izbeglice;

1.4. **OMS** - Odeljenje za migraciju i strance u Kosovskoj policiji;

1.5. **UNHCR** - Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za izbeglice;

1.6. **Podnosilac zahteva** – svaki strani državljanin ili lice bez državljanstva koje je podnelo zahtev za međunarodnu zaštitu i za koje još uvek nije doneta konačna odluka;

1.7. **Zahtev za međunarodnu zaštitu ili aplikacija** – zahtev za zaštitu koji je državljanin strane zemlje ili lice bez državljanstva podneo, što se može shvatiti kao traženje statusa

izbeglice ili dodatne zaštite i da ne zahteva izričito drugu vrstu zaštite van delokruga ovog zakona, za koju se može podneti poseban zahtev;

1.8. Naknadna aplikacija - drugu aplikacija za međunarodnu zaštitu podnesena nakon konačne odluke o prethodnoj aplikaciji, uključujući i slučajeve kada je podnosilac zahteva jasno povukao svoju aplikaciju i slučajeve kada je nadležni organ odbio aplikaciju nakon njenog povlačenja koje se podrazumeva u skladu sa ovim Zakonom;

1.9. Stranac - svako fizičko lice koje nije državljanin Republike Kosova;

1.10. Strani državljanin - svako lice koje nije državljanin Republike Kosova i koje ima strano državljanstvo;

1.11. Lice bez državljanstva - lice koje se ne smatra državljaninom nijedne države u okviru delokruga delovanja njenih zakona;

1.12. Međunarodna zaštita - Izbeglica iz člana 3 podstav 1.18 i dodatna zaštita iz člana 3 stav 1.19 ovog zakona;

1.13. Korisnik međunarodne zaštite - lice kome je priznat status izbeglice ili dodatne zaštite u skladu sa podstavom 1.18 člana 3 i podstavom 1.19 člana 3 ovog zakona;

1.14. Status izbeglice - priznavanje statusa izbeglice stranom državljaninu ili licu bez državljanstva od strane Republike Kosova;

1.15. Status dodatne zaštite - priznavanje statusa dodatne zaštite stranom državljanu i licu bez državljanstva od strane Republike Kosova;

1.16. Kvalifikovano lice za dodatnu zaštitu - strani državljanin ili lice bez državljanstva koje ispunjava kriterijume prema ovom članu;

1.17. Povlačenje međunarodne zaštite - odluka nadležnog organa o ukidanju, povlačenju ili odbijanju priznavanja statusa izbeglice ili dodatne zaštite u skladu sa ovim zakonom;

1.18. Izbeglica - lice koje, iz opravdanog straha da može biti proganjano zbog svoje rase, vere, nacionalnosti, političkog uverenja ili pripadnosti određenoj društvenoj grupi, je van zemlje državljanstva i nema mogućnosti ili zbog takvog straha, ne želi da koristi zaštitu te zemlje, ili lice bez državljanstva koje, s obzirom da se nalazi izvan zemlje prethodnog redovnog boravka iz istih gore navedenih razloga, nema mogućnost ili zbog takvog straha, ne želi da se vrati u tu zemlju;

1.18.1. koncept rase će posebno uključiti obzir prema boji, poreklu ili pripadnosti određenoj etničkoj grupi;

1.18.2. koncept religije će posebno uključiti održavanje teističkih, neteističkih i ateističkih verovanja, učešće ili apstinenciju od religioznih rituala u privatnim ili javnim prostorima, bilo da je sam ili u zajednici sa drugima, drugih verskih akata ili izražavanje gledišta, lične ili kolektivne oblike ponašanja na osnovu verskih uverenja ili naređenim od strane bilo koje religijske vere;

1.18.3. koncept nacionalnosti se neće ograničavati na državljanstvo ili na nedostatak državljanstva, već će posebno obuhvatati pripadnost grupi određenoj iz kulturnog, etničkog ili jezičnog identiteta, geografskog ili političkog porekla ili iz odnosa takve grupe sa stanovništvom druge države;

1.18.4. smatraće se da grupa stvara posebnu društvenu grupu, naročito kada:

1.18.4.1. članovi te grupe dele urođenu karakteristiku ili zajedničku prošlost koja se ne može promeniti ili dele neku karakteristiku ili verovanje koje je ključno za identitet ili savest tako da se lice ne treba primorati da se odrekne istih; i

1.18.4.2. ta grupa ima poseban identitet u relevantnoj zemlji, jer se ista smatra drugačijom od društva koje je okružuje. U zavisnosti od okolnosti u zemlji porekla, posebna društvena grupa može da obuhvata grupu na osnovu zajedničkih karakteristika seksualne orijentacije. Seksualna orijentacija ne može biti shvaćena u smislu uključivanja postupaka koji se smatraju kriminalnim u skladu sa nacionalnim zakonom Republike Kosova. Aspektima koji se odnose na starost, uključujući rodni identitet, treba posvetiti odgovarajuću pažnju kako bi se odredili pripadnici posebne društvene grupe ili identifikovanja karakteristike takve grupe.

1.18.5. koncept političkog mišljenja će posebno obuhvatiti zadržavanje mišljenja, misli ili uverenja o pitanjima koja se odnose na potencijalne aktere proganjanja navedenih u podstavu 1.35. ovog člana i na politike ili njene metode, bez obzira da li je takvo mišljenje ili uverenje izraženo od strane podnosioca zahteva;

1.18.6. tokom procene, da li podnosilac zahteva ima opravdan strah od progona, nije bitno da li podnosilac zahteva ima rasne, verske, nacionalne, socijalne ili političke karakteristike koje izazivaju progon, pod uslovom da se takve karakteristike pripisuju podnosiocu zahteva od strane aktera proganjanja.

1.19. **Dodatna zaštita** - zaštita koja se pruža stranom državljaninu ili licu bez državljanstva iako ne ispunjava kriterijume za određivanje statusa izbeglice, postoje ozbiljni i zasnovani razlozi da se misli da u slučaju njegovog povratka u zemlju porekla ili u slučaju lica bez državljanstva u njegovom ili njenom prethodnom redovnom prebivalištu, on realno rizikuje da se suoči sa ozbiljnim kršenjima i nema mogućnosti ili zbog takvog rizika, ne želi da koristi zaštitu te zemlje. Ozbiljnim kršenjima se smatraju:

1.19.1. smrtna kazna ili pogubljenje;

1.19.2. mučenje ili nečovečno; ili ponižavajuće postupanje prema podnosiocu zahteva u zemlji porekla; ili

1.19.3. ozbiljna i individualna pretnja po život jednog civilnog lica ili lica zbog nasilja bez obzira da li je u međunarodnim ili unutrašnjim oružanim konfliktnim situacijama.

1.20. **Privremena zaštita** - privremena i neposredna zaštita po posebnom postupku koja se pruža raseljenim licima iz trećih zemalja u slučajevima masovnog i neposrednog priliva koja se ne mogu vratiti u zemlju porekla, naročito ako postoji opasnost da međunarodni sistem zaštite nije u stanju da nastavi bez štetnih efekata njegovo funkcionisanje, u interesu lica u pitanju i drugih lica koja traže zaštitu;

1.21. **Raseljena lica** - strani državljani ili lica bez državljanstva koja su bila primorana da napuste svoju zemlju ili region porekla, ili su ga napustili, naročito kao rezultat apela međunarodnih organizacija, i nisu u stanju da se vrate u bezbednim i održivim uslovima, zbog situacije koja vlada u toj zemlji, koji može potpasti pod član 1A Ženevske konvencije ili ostalih nacionalnih ili međunarodnih akata za pružanje međunarodne zaštite:

1.21.1. lica koja su pobjegla iz zone oružanog sukoba ili endemskog nasilja;

1.21.2. lica u ozbiljnoj opasnosti, ili lica koja su bila žrtve sistematskog ili masovnog kršenja ljudskih prava.

1.22. **Veliki priliv** - veliki priliv dolazak velikog broja raseljenih lica u zajednici, koja dolaze iz jednog specifičnog mesta ili specifičnog geografskog regiona, bez razlike da li je njihov dolazak u zajednici bio spontan ili potpomognut;

1.23. **Ženevska konvencija** – Ženevska konvencija od 28. jula 1951. godine o statusu izbeglica i njenom protokolu iz 1967. godine o statusu izbeglica;

1.24. **Zemlja porekla** – zemlja državljanstva stranog državljanina ili zemlje u kojoj je lice bez državljanstva imalo poslednje prebivalište;

1.25. **Članovi porodice** - obuhvata porodicu koja je postojala u zemlji porekla, ili koja je stvorena tokom odlaska ili nakon dolaska u zemlju azila, naredni članovi porodice podnosioca zahteva, uživaoci statusa izbeglice ili dodatne zaštite koji su prisutni u Republici Kosovu u odnosu na zahtev za međunarodnu zaštitu. Shodno ovom podstavu u članove porodice se ubrajaju se:

1.25.1. Bračni drug podnosioca zahteva za priznavanje statusa izbeglice odnosno dodatne zaštite ili njegov/njen nevenčani partner u trajnoj vezi, kada zakonodavstvo ili praksa dotične zemlje tretira parove, koji nisu u braku, na uporediv način sa bračnim parovima po Zakonu o strancima;

1.25.2. maloletna deca para iz stava 1.25.1 ovog člana podnosioca zahteva i uživaoca međunarodne zaštite, pod uslovom da nisu u braku i da su zavisni, bez obzira da li su rođeni u ili van braka ili su usvojeni, kao što je definisano u zakonodavstvu na snazi;

1.25.3. otac, majka ili neko drugo odraslo lice odgovorno za podnosioca zahteva, uživaoca međunarodne zaštite bilo zakonom ili praksom Republike Kosova, kada je taj podnosilac zahteva ili korisnik neudato/neoženjeno dete.

1.26. **Det**e - strani državljanin ili lice bez državljanstva koje nije navršilo osamnaest (18) godina;

1.27. **Dete bez pratnje/odvojeno dete** - strani državljani ili lica bez državljanstva koja nisu navršila osamnaest (18) godina, a koja uđu na teritoriju Republike Kosova bez pratnje roditelja ili punoletne osobe, odgovorne za njih, zakonom ili običajnom tradicijom i sve dok nisu pod efikasnom brigom takvog lica. Dete bez pratnje uključuje i napušteno dete nakon ulaska na teritoriji Republike Kosova. Odvojeno dete ne mora da znači da je odvojeno i od drugih bliskih članova porodice;

1.28. **Ugrožena lica** – kao što su maloletnici, maloletnici bez pratnje, osobe sa ograničenim sposobnostima, starije osobe, trudnice, samohrani roditelji sa maloletnom decom, žrtve trgovine ljudima, osobe sa ozbiljnim bolestima, osobe sa mentalnim poremećajima i osobe koje su bile izložene mučenju, silovanju ili drugim oblicima psihološkog, fizičkog ili seksualnog nasilja, kao što su žrtve sakaćenja ženskih genitalnih organa;

1.29. **Podnosilac zahteva sa posebnim proceduralnim i prijemnim potrebama** - lice u ugroženoj poziciji kome je potrebna posebna zaštita kako bi uživala u svojim pravima i ispunila obaveze tokom postupka određivanja statusa zaštite u skladu sa ovim zakonom;

1.30. **Dozvola za boravak** - svaki dokumenat izdat od strane vlasti Republike Kosova koji omogućava legalan boravak stranca na teritoriji, sa izuzetkom:

1.30.1. viza;

1.30.2. dozvola izdatih u iščekivanju razmatranja zahteva za dozvolu boravka ili međunarodnu zaštitu;

1.31. **Pravni zastupnik** –zastupnik kojeg određuje Zakon ili državni organ za zastupanje podnosioca zahteva koji je poslovno nesposoban, i koji postupa u ime i za račun podnosioca zahteva u svim postupcima utvrđivanja statusa zaštite ili samo za obavljanje jedne proceduralne radnje, osim u slučaju kada se zakonom zahteva da sama stranka vrši određenu proceduralnu radnju;

1.32. **Ovlašćeni zastupnik** – zastupnik koji postupa u ime ili na račun podnosioca zahteva u čitavom postupku utvrđivanja statusa zaštite ili samo za obavljanje jedne određene proceduralne radnje, osim u slučaju kada se zakonom zahteva da sama stranka izvrši određenu proceduralnu radnju;

1.33. **Nadležni organ** - Departman za državljanstvo, azil i migraciju, Nacionalna komisija za izbeglice i nadležni sud u skladu sa Zakonom o sudovima, osim ako je odredbama ovog zakona definisano drugačije;

1.34. **Akti proganjanja** - akti koji se smatraju proganjanjem iz razloga navedeni u podstavu 1.18 ovog člana, između ostalog podrazumevaju:

1.34.1. ozbiljan akt po prirodi ili ponovljiv ili radnja koja predstavlja ozbiljno kršenje osnovnih ljudskih prava, posebno prava koja ne mogu biti ograničena na osnovu člana 15, stav 2 Evropske konvencije o zaštiti osnovnih ljudskih prava i sloboda;

1.34.2. ili akumulaciju različitih mera, uključujući kršenja ljudskih prava koja su tako teška da utiču na pojedinca na sličan način kao što je predviđeno u stavu 1.34.1 ovog člana.

1.35. Akti proganjanja iz podstava 1.35.1 ovog člana obuhvataju:

1.35.1. fizičko ili mentalno nasilje, uključujući i seksualno nasilje;

1.35.2. pravne, administrativne, policijske ili pravosudne mere koje su same po sebi diskriminatorske ili koje se sprovode na diskriminatorski način;

1.35.3. sudska proganjanja ili sudske kazne koje su nesrazmerne ili diskriminatorske;

1.35.4. ograničenje pravne pomoći, koje rezultira diskriminatorskom i ponižavajućom kaznom;

1.35.5. sudska gonjenja ili kazne koje se odnose na odbijanje vojne obaveze u slučaju sukoba, kada bi obavljanje vojne službe uključivalo zločine ili radnje koje pripadaju oblasti aktivnosti razloga za isključivanje kao što je definisano u članu 8 ovog zakona;

1.35.6. radnje koje se po prirodi posebno odnose na pol ili decu.

1.36. Akteri proganjanja ili ozbiljnog ugrožavanja su:

1.36.1. akteri progona ili kršenja u smislu podstava 1.18. ovog člana obuhvataju:

1.36.1.1. državu;

1.36.1.2. strane ili organizacije koje kontrolišu državu ili znatan deo njene teritorije;

1.36.1.3. nedržavne aktere, ako se može dokazati da akteri iz podstava 1.36.1.1. i

1.36.1.2. ovog člana, uključujući međunarodne organizacije, nisu u stanju ili ne žele da pruže zaštitu protiv progona ili ozbiljne povrede.

1.37. Akteri zaštite – se smatraju:

1.37.1. zaštitu od progona u smislu podstava 1.18. ovog člana, može obezbediti:

1.37.1.1. država;

1.37.1.2. strane ili organizacije, uključujući međunarodne organizacije koje kontrolišu državu ili znatan deo njene teritorije;

1.37.1.3. zaštita od progona ili ozbiljne štete mora biti efektivna i ne privremenog karaktera. Takva zaštita uglavnom se pruža kada akteri iz podstava 1.37.1.1 i 1.37.1.2 ovog člana, preduzmu razumne korake da spreče progon ili patnju od ozbiljne povrede, između ostalog, delovanjem efektivnog legalnog sistema za istragu, gonjenje i kažnjavanje akata koji se smatraju progonima ili ozbiljnim povredama i kada podnosilac zahteva ima pristup takvoj zaštiti.

1.38. **Uslovi prihvatanja** - sve mere koje Republike Kosova preduzme u korist podnosioca zahteva za međunarodnu zaštitu u skladu sa ovim zakonom;

1.39. **Materijalni uslovi za prihvatanje** - uslovi za prihvatanje koji uključuju smeštaj, hranu i odeću koja se daje u naturi ili u obliku finansijske pomoći za svakodnevne troškove;

1.40. **Ostaje u državi** - boravak na teritoriji, uključujući boravak na granici ili tranzitnoj zoni, Republike Kosova, gde je podneo/la zahtev ili se razmatra zahtev za međunarodnu zaštitu;

1.41. **Centar za azil** - svako mesto koje se koristi za kolektivni prijem i smeštaj podnosioca zahteva za međunarodnu zaštitu;

1.42. **Zadržavanje** – zadržavanje podnosioca zahteva od strane nadležnog organa na posebnom mestu, gde je podnosilac zahteva lišen slobode kretanja.

1.43. **konačna odluka** - odluka o prihvatanju ili odbijanju zahteva za priznavanje statusa izbeglice ili dodatne zaštite državljaninu treće zemlje ili osobi bez državljanstva

1.44. „EU“ – Evropska unija;

1.45. „ASO“ – Evropska kancelarija za podršku azila.

Član 4

Zaštita porodičnog integriteta

1. U skladu sa ovim zakonom, tokom postupka i nakon završetka razmatranja zahteva, nadležni organi treba da preduzmu sve mere u cilju očuvanja jedinstva porodice.
2. Nadležni organ treba da vodi računa da u slučajevima kada se članovi porodice korisnika zaštite ne kvalifikuju pojedinačno za takvu zaštitu, oni uživaju prava ostalih izbegličkih statusa u skladu sa Zakonom o strancima.
3. izuzetno od stv. 1 i 2 ovog člana, članovi porodice kojima je oduzet, ukinut ili odbijen izbeglički status ili postoje okolnosti za isključenje iz statusa izbeglice u skladu sa ovim zakonom.
4. Koristi iz stv. 1 i 2 ovog člana mogu se odbiti, smanjiti ili oduzeti iz razloga vezanih za nacionalnu bezbednost ili javni red.

Član 5

Zabrana proterivanja ili vraćanja (Non-refoulement)

1. Republika Kosova ne treba da protera ili vrati podnosioca zahteva, izbeglicu, lice pod dodatnom zaštitom ili lice pod privremenom zaštitom na bilo koji način na granicama teritorije,

gde će se ugrožavati njegov život ili sloboda zbog rase, religije, nacionalne pripadnosti, članstva u određenoj društvenoj grupi ili političkih uverenja.

2. Koristi iz stava 1 ovog člana ne mogu biti zatražena od strane podnosioca zahteva izbeglice, lica sa dodatnom zaštitom ili lica pod privremenom zaštitom, za koja postoje jaki razlozi da se veruje da predstavljaju opasnost po bezbednost Republike Kosova ili koja, pošto su osuđena pravosnažnom presudom za naročito teško krivično delo, predstavljaju opasnost po bezbednost Republike Kosova.

3. U slučajevima iz stava 2 ovog člana, dozvola boravka će biti oduzeta nekom licu, ali se ne će vratiti, proterati ili izručiti iz razloga koji proizilaze iz prava na život i zabrane mučenja, okrutnog, nehumanog ili ponižavajućeg tretmana ili kažnjavanje.

Član 6

Potreba za međunarodnom zaštitom koja nastaje *sur place*

1. Dobro zasnovani strah od proganjanja ili stvarna opasnost od doživljavanja ozbiljne povrede može da se zasniva na događajima koji su se desili od kada je podnosilac zahteva napustio zemlju porekla.

2. Dobro zasnovani strah od proganjanja ili stvarna opasnost od doživljavanja ozbiljne povrede može da se zasniva na aktivnostima u kojima je podnosilac zahteva bio angažovan od vremena napuštanja zemlje porekla, naročito kada se ustanovi da aktivnosti u pitanju predstavljaju izraz i nastavak uverenja ili orijentacija koje preovladavaju u zemlji porekla.

Član 7

Priznavanje statusa izbeglice

1. Republika Kosova daje izbeglički status stranim državljanima ili licu bez državljanstva, na njihov zahtev, koja zadovoljavaju kriterijume definisane u članu 3 pod stav 1.18 ovog zakona.

2. Ministarstvo će izdati licu kojem je priznat status izbeglice dozvolu za boravak čim mu se prizna status, s obzirom da je njihov status priznat, a koji treba da važi najmanje tri (3) godine sa mogućnošću produženja, osim ako obavezujući razlozi državne bezbednosti ili javnog reda zahtevaju drugačije.

Član 8

Isključenje iz izbegličkog statusa

1. Pravo na status izbeglice neće biti priznato licu, ako postoje ozbiljni razlozi da je to lice:

1.1. počinilo zločin protiv mira, ratni zločin ili zločin protiv čovečanstva, kao što je definisano međunarodnim instrumentima izrađenim da se predvide odredbe za takve zločine;

1.2. počinilo težak nepolitički zločin izvan Republike Kosova pre njegovog ili njenog primanja kao izbeglica u Republici Kosovu;

1.3. ako je krivo za dela koja su u suprotnosti sa ciljevima ili načelima Ujedinjenih nacija, kao što je predviđeno u preambuli i čl. 1 i 2 Povelje Ujedinjenih nacija.

2. Stav 1 ovog člana se primenjuje na lica koja podstiču ili na drugi način, učestvuju u izvršenju zločina ili gore navedenih akata.

3. Status izbeglice neće biti dozvoljen licima koja već uživaju pomoć ili zaštitu organa i agencija Ujedinjenih nacija, osim zaštite ili pomoći Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbeglice. Kada takva zaštita ili pomoć prestane iz bilo kog razloga, bez da se definitivno odluči pozicija ovih lica u skladu sa relevantnim rezolucijama odobrenim od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, ove osobe na osnovu činjenica (ipso facto) imaju pravo na korist od ovog zakona.

4. Status izbeglice neće se priznati licima kojima su prava i odgovornosti priznata od strane države Kosova, slično građanima Republike Kosova.

Član 9

Pružanje dodatne zaštite

1. Republika Kosova pruža dodatnu zaštitu stranim državljanima ili licima bez državljanstva koji ne ispunjavaju kriterijume za određivanje statusa izbeglice, ali koji ispunjavaju kriterijume određene u definiciji dodatne zaštite predviđene članom 3, podstav 1.19 ovog zakona.

2. Što je pre moguće, nakon odobravanja njihovog statusa, Ministarstvo će izdati korisnicima statusa dodatne zaštite dozvolu za boravak koja treba da važi najmanje jednu (1) godinu sa mogućnošću produženja, osim ako nametnuti razlozi nacionalne bezbednosti ili javnog poretka zahtevaju drugačije.

Član 10

Isključenje iz dodatne zaštite

1. Pravo na dodatnu zaštitu neće biti priznato licu, za koje postoji ozbiljan razlog da se smatra da je:

1.1. počinilo zločine protiv mira, ratne zločine ili zločine protiv čovečnosti u smislu međunarodnih propisa koji određuju ove zločine;

1.2. počinilo teška krivična dela;

1.3. je krivo za dela koja su u suprotnosti sa ciljevima i načelima Ujedinjenih nacija, kao što je navedeno u preambuli i čl. 1 i 2 Povelje Ujedinjenih nacija;

1.4. predstavlja opasnost po zajednicu ili bezbednost Republike Kosova.

2. Stav 1 ovog člana primenjuje se na lica koja podstiču ili na drugi način učestvuju u izvršenju zločina ili akata koji su navedeni u podstavovima 1.1, 1.2. dhe 1.3 ovog člana

3. Dodatna zaštita neće biti pružena licu koje je počinilo jedno ili više krivičnih dela pre ulaska u Republiku Kosovo, van delokruga stava 1. ovog člana, krivična dela koja bi bila kažnjiva zatvorom kada bi bila izvršena u Republici Kosovu i ako on ili ona napusti/a svoju zemlju porekla, samo da izbegne sankcije koje proističu iz tih zločina.

Član 11

Ulazak u Republiku Kosova

Strani državljani ili lica bez državljanstva koji izraze želju za podnošenje zahteva za međunarodnu zaštitu u Republici Kosovu, tretiraće se kao podnosioci zahteva u skladu sa ovim zakonom, što znači da će im se odobriti ulaz na teritoriju Republike Kosova.

Član 12

Pomoć podnosiocima zahteva

1. Podnosilac zahteva može tražiti međunarodnu zaštitu na jeziku koji on ili ona razume.
2. Podnosilac zahteva će, u roku od petnaest (15) dana od dana podnošenja zahteva, biće obavešten na jeziku koji razume, ili se na razuman način pretpostavlja da ga razume, u vezi sa određivanjem statusa zaštite, prava i obaveza takvog postupka, kao i o pravu da se obrati UNHCR-u i bilo kojoj nevladinoj organizaciji koja pruža pomoć podnosiocima zahteva.
3. Nadležni organi će obezbediti da informacije iz stava 2 ovog člana budu u pisanoj formi i na jeziku koji podnosilac zahteva razume ili na razuman način se pretpostavlja da ga razume. Ako je potrebno, takve informacije se mogu dati usmeno.
4. Podnosilac zahteva ima pravo da bira zastupnika, koji će mu pomoći i koji će ga predstavljati tokom postupka za određivanje međunarodne zaštite, sa troškovima podnosioca zahteva.
5. Zastupnik podnosioca zahteva kao i predstavnik Kancelarije UNHCR-a, imaju pravo da kontaktiraju podnosioca zahteva u bilo koje vreme i u bilo kojoj fazi postupka za određivanje međunarodne zaštite.
6. Podnosilac zahteva ima pravo da razgovara sa svojim zastupnikom ili predstavnikom UNHCR-a u bilo koje vreme, kao i da bude obavešten o tom pravu.
7. Zastupnik ima pravo pristupa informacijama u dosijeu podnosioca zahteva, kao što je dozvoljeno i autoritetu koji je određen za razmatranje zahteva za međunarodnu zaštitu, u meri u kojoj je informacija važna za razmatranje zahteva.
8. Izuzetno, zastupnik neće uživati pravo na pristup dosijeu podnosioca zahteva kada bi otkrivanje informacija ili izvora ugrozilo nacionalnu bezbednost, bezbednost organizacija ili lica koja pružaju informacije, bezbednost lica na koja se informacija odnosi ili kada bi interesi istrage

u vezi sa razmatranjem podnesenog zahteva od strane nadležnog organa ili međunarodnih odnosa Republike Kosova mogli biti ugroženi. U ovim slučajevima, pristup informacijama ili navedenim izvorima će biti dostupan nadležnom organu, osim kada je takav pristup isključen zbog nacionalne bezbednosti.

9. Podnosiocu zahteva sa ograničenim mentalnim sposobnostima biće dodeljen zastupnik u slučajevima kada izražava nameru da podnese zahtev za međunarodnu zaštitu pre početka postupka.

10. Sistematska procena ličnih okolnosti podnosilaca zahteva da se obezbedi neophodna podrška za podnosiocima zahteva sa posebnim proceduralnim potrebama i u prijemu, sprovodiće se kontinuirano od strane nadležnih službenika koji su posebno obučeni, tokom celokupnog trajanja postupka za utvrđivanje statusa zaštite.

11. Putem posebnih proceduralnih mera i garancija prijema, prava podrška za podnosioca zahteva sa posebnim potrebama postupka i prijema treba da se primeni u proceni pomenutoj u stavu 10 ovoga člana. Podnosilac zahteva biće zaštićen od strane službenika od trenutka kada on bude izrazio nameru da podnese zahtev za međunarodnu zaštitu do dobijanja pravosnažne odluke, u cilju ostvarivanja prava i obaveza koje se odnose na ovaj zakon.

Član 13

Posebni postupci i garancije prijema

1. Kroz posebne postupke i garancije prijema, neophodna podrška za podnosiocima zahteva će biti uslovljena na osnovu njihovih ličnih okolnosti, između ostalog: starosti, pola, seksualne orijentacije, polnog identiteta, ograničenih sposobnosti, ozbiljne bolesti, mentalnog poremećaja ili kao posledica mučenja, silovanja ili drugih teških oblika psihološkog, fizičkog ili seksualnog nasilja, u cilju ostvarivanja prava i obaveza navedenih u ovom zakonu.

2. Postupak priznavanja ličnih okolnosti podnosilaca zahteva kao što je navedeno u stavu 1 ovog člana, biće izvršen na kontinuiran način od strane nadležnih službenika koji su posebno obučeni, od trenutka izražavanja namere za podnošenje zahteva za međunarodnu zaštitu do dobijanja odluke u vezi sa zahtevom.

3. Odredbe člana 60 za ubrzanu proceduru se neće primenjivati za podnosiocima zahteva kojima je potrebna posebna proceduralna garancija, posebno žrtve mučenja, silovanja ili drugih oblika ozbiljnog psihološkog nasilja, fizičkog ili seksualnog nasilja, ako se prema ovom postupku ne može obezbediti odgovarajuća podrška.

Član 14

Jezik postupka i pravo na prevodioca

1. U slučajevima kada podnositelj zahteva ne razume jezik na kojem se odvija postupak, nadležni organ obezbeđuje usluge prevođenja kako bi se osiguralo da se procedura odvija na jeziku za koji se smatra da razume. Prevodilac je obavezan da čuva profesionalnu tajnu.
2. U posebnim slučajevima, ukoliko je to moguće, podnosiocu zahteva će biti obezbeđen prevodilac istog pola.
3. Podnositelj zahteva ima pravo na angažovanje prevodioca prema sopstvenom izboru, po uslovom da prevodilac nije podnositelj zahteva.

Član 15

Žene podnosioci zahteva

Podnosioci zahteva ženskog pola imaju pravo da traže da im postupak za azil sprovede službenik istog pola. Njen zahtev će se prihvatiti u skladu sa mogućnostima dotične institucije.

Član 16

Deca bez pratnje

1. Podnosiocima zahteva, deci bez pratnje, Centar za socijalni rad u što kraćem roku određuje službenika za socijalne usluge, kako bi ih predstavljao, kako bi im pomagao u razmatranju zahteva za međunarodnu pomoć i omogućio uživanje prava i kako bi postupio u skladu sa obavezama koje su ovim zakonom predviđene.
2. Ni u kom slučaju, dete bez pratnje ne može biti ispitano bez pratnje službenika socijalnih usluga. Službenik socijalnih usluga će obavljati svoje dužnosti u skladu sa najboljom zaštitom interesa deteta i imaće neophodno znanje da to i učini. Službenik socijalnih usluga će biti zamenjen samo ako je to neophodno.
3. Tokom primene ovog člana nadležni organ treba da uzme u obzir najbolje interese deteta.
4. Službeniku socijalnih usluga za decu, biće pružena mogućnost da informiše dete bez pratnje o značenju i mogućim posledicama ličnog intervjua i kada je to neophodno, kako da se pripremi za lični intervju. Službeniku socijalnih usluga za decu, biće omogućeno da prisustvuje intervjuu i pravo da postavlja pitanja ili da podnese komentare unutar okvira određenog od strane službenika koji vodi intervju.
5. U slučajevima kada će dete bez pratnje biti intervjuisano o njegovom zahtevu za azil, taj intervju će biti vođen od osobe koja ima neophodno znanje u vezi sa posebnim potrebama deteta, a i odluka o zahtevu za međunarodnu zaštitu takođe treba da se donese od strane osobe koja ima neophodno znanje u vezi sa posebnim potrebama deteta.

6. Nakon priznavanja statusa izbeglice, dodatne zaštite i privremene zaštite, detetu bez pratnje određuje se staratelj za dete.

7. Ministarstvo je dužno da započne napore u cilju što skorijeg pronalaženja roditelja ili drugih bliskih rođaka deteta bez pratnje u saradnji sa relevantnim organizacijama.

8. Ministarstvo će se osigurati da će deca bez pratnje od trenutka ulaska na teritoriju do trenutka kada su obavezna da napuste zemlju, biti smeštena:

8.1. sa odraslim rođacima; ili

8.2. sa porodicom koja usvaja dete; ili

8.3. u specijalizovanim centrima za smeštaj dece; ili

8.4. u drugi smeštaj pogodan za decu.

9. Deca bez pratnje koja su podnosioci zahteva starosti šesnaest (16) godina i više, mogu biti smeštena u centrima za smeštaj odraslih podnosilaca zahteva, ako je to u njihovom interesu, u skladu sa ovim članom.

10. U slučajevima kada može postojati pretnja po život ili integritet maloletnika ili bliskih članova njegove ili njene porodice, posebno ako su oni ostali u zemlji porekla, osiguraće se da prikupljanje, obrada ili protok informacija u vezi sa njima bude poverljiva.

11. Koliko je to moguće, braća i sestre treba da budu zajedno, uzimajući u obzir najbolji interes pomenute dece i posebno, njegov ili njen uzrast i stepen zrelosti. Promena mesta boravka za decu bez pratnje treba da bude ograničena na minimum.

12. Na zahtev nadležnog organa, deca bez pratnje mogu se podvrći medicinskom pregledu radi utvrđivanja njihovog uzrasta, u okviru razmatranja zahteva za međunarodnu zaštitu, u slučajevima kada, nakon opštih izjava ili drugih relevantnih indikacija, nadležni organ izražava sumnju u vezi sa godinama podnosioca zahteva. Ako i nakon toga, nadležni organ nastavlja sumnjati u vezi sa godinama podnosioca zahteva, smatraće se da je podnosilac zahteva maloletan.

13. Svi lekarski pregledi će se sprovoditi uz puno poštovanje dostojanstva pojedinca, to će biti što je manje moguće invazivni pregledi i biće obavljani od strane kvalifikovanih medicinskih stručnjaka, kako bi se omogućilo koliko je to moguće postizanje pouzdanih rezultata.

14. U slučajevima kada se koriste lekarski pregledi, Nadležni organ će osigurati da:

14.1. deca bez pratnje budu informisana pre razmatranja zahteva, na jeziku koji razumeju ili se razumno smatra da ga razumeju, o mogućnosti utvrđivanja njihovog godišta putem lekarskog pregleda. Ovo će obuhvatati informacije o načinu pregleda i mogućim posledicama koje mogu proisteći iz lekarskog pregleda u smislu razmatranja zahteva za međunarodnu zaštitu, kao i o posledicama odbijanja lekarskog pregleda od strane deteta bez pratnje;

14.2. deca bez pratnje i /ili njihovi zastupnici će dati saglasnost za obavljanje lekarskog pregleda kako bi se utvrdilo godište deteta i

14.3. odluka o odbijanju zahteva podnetog od strane deteta bez pratnje koje je odbilo lekarski pregled neće se zasnivati samo na pomenutom odbijanju.

14.4. Činjenica da je dete bez pratnje odbilo lekarski pregled neće sprečiti autoritet za utvrđivanje u odlučivanju o zahtevu za međunarodnu zaštitu.

15. U tom kontekstu, mišljenje deteta uzima se u obzir u skladu sa godinama i njegovim ili njenim stepenom zrelosti.

16. Oni koji rade sa decom bez pratnje trebali bi imati ili dobiti adekvatnu obuku u vezi sa njihovim specifičnim potrebama i treba da poštuju princip poverljivosti u odnosu na bilo koju informaciju koju mogu dobiti tokom svog rada.

Član 17

Ugrožene osobe

1. Vlada će obratiti pažnju, tretman i posebno staranje prema ugroženim osobama.

2. Posebne potrebe prema ovom zakonu će se utvrđivati na osnovu individualne procene svakog podnosioca zahteva, izbeglice, lica pod dodatnom zaštitom ili lica pod privremenom zaštitom.

3. Podnosioci zahteva, izbeglice, lica sa dodatnom zaštitom ili lica sa privremenom zaštitom sa posebnim potrebama, će imati poseban tretman u skladu sa njihovim specifičnim potrebama u slučaju smeštaja, pružanja posebnih uslova prijema, neophodnog medicinskog tretmana, neophodnog psiho-socijalnog savetovanja.

4. Podnosioci zahteva, izbeglice, lica sa dodatnom zaštitom ili lica sa privremenom zaštitom koja su bila izložena mučenju, silovanju ili drugim aktima teškog nasilja, dobiće odgovarajući tretman za nastalu štetu od takvih akata, a posebno mogućnost dobijanja odgovarajućeg medicinskog i psihološkog tretmana.

5. Lica koja rade sa žrtvama mučenja, silovanja ili drugih akata teškog nasilja, trebala di imati ili dobiti adekvatnu obuku u vezi sa njihovim potrebama, i treba da poštuju pravila poverljivosti u odnosu sa bilo kojom informacijom koju mogu dobiti tokom svog rada.

Član 18

Boravak, sloboda kretanja i zadržavanje

1. Podnosioci zahteva mogu se slobodno kretati na teritoriji Republike Kosova od trenutka podnošenja zahteva za međunarodnu zaštitu do trenutka kada se donese konačna odluka.

2. Podnosioci zahteva neće biti držani u prihvatnom centru samo zato što je on ili ona podnosilac zahteva za međunarodnu zaštitu.

3. Podnosilac zahteva ne treba da traži dozvolu za održavanje sastanaka sa vlastima ili sudovima, kada je njegovo/njeno prisustvo neophodno.

4. DDAM može zadržati podnosioca zahteva u prihvatnom centru u slučajevima kada se to smatra neophodnim i na osnovu individualne procene svakog slučaja i ako se sa drugim manje restriktivnim alternativnim merama ne može postići cilj ograničenja slobode kretanja, u sledećim slučajevima:

4.1. da bi se utvrdio ili verifikovao njegov identitet ili državljanstvo;

4.2. da bi se utvrdili elementi na kojima se zasniva podneseni zahtev za međunarodnu zaštitu, koji se ne bi mogli obezbediti bez ograničavanja slobode kretanja, posebno kada postoji opasnost od bekstva od strane podnosioca zahteva;

4.3. kada je neophodno radi zaštite nacionalne bezbednosti ili javne bezbednosti;

4.4. u slučaju donošenja odluke o pravu podnosioca predstavke da uđe na teritoriju u kontekstu postupka;

4.5. kada se on ili ona zadržava u cilju postupka vraćanja, za pripremu povratka i /ili sprovođenja procesa napuštanja, i kada nadležni organ može dokazati na osnovu objektivnih kriterijuma, uključujući i činjenicu da je podnosilac već imao mogućnost da pokrene postupak međunarodne zaštite, da postoje razumni razlozi da se veruje da je lice podnelo zahtev za međunarodnu zaštitu samo da bi odložilo ili sprečilo izvršenje odluke za povratak.

5. Druge alternativne mere za ograničenje slobode kretanja podnosilaca zahteva su sledeće:

5.1. zabrana napuštanja Centra za tražioce azila;

5.2. zabrana kretanja izvan označenog prostora;

5.3. prijavljivanje kod nadležnog organa u određenom vremenu;

5.4. predaja putnih dokumenata ili deponovanje finansijske garancije kod nadležnog organa.

6. U skladu sa ovim članom, DDAM će doneti odluku u pisanoj formi:

6.1. za alternativne mere kojima se ograničava sloboda kretanja podnosioca zahteva;

6.2. za zadržavanje podnosioca zahteva u pritvorski centar;

6.3. vreme trajanja u proporciji sa ciljem odluke.

7. Podnosilac zahteva može da podnese tužbu protiv odluke o merama kojima se ograničava slobodu kretanja, pri osnovnom sudu departmana za administrativna pitanja u roku od sedam (7) radnih dana od trenutka kada je odluka primljena. Tužba ne će obustaviti izvršenje odluke. Podnosilac prijave ima pravo da ospori i odluku Osnovnog suda Departmana za upravne poslove kod apelacionog suda prema zakonom propisanoj proceduri.

8. Ugrožene osobe mogu biti pritvorene u Centru za pritvor stranaca ukoliko je na osnovu individualne procene, zaključeno da takav oblik smeštaja odgovara okolnostima i potrebama podnosioca zahteva, posebno njegovom/njenom zdravlju.

9. Mera zadržavanja dece podnosioca zahteva izriču se samo u krajnjem slučaju i nakon što se zaključi da se druge alternativne mere, kojima se ograničava sloboda kretanja, ne mogu efikasno sprovesti. Mera zadržavanja dece podnosioca zahteva izriče se za što kraći period, pri čemu će se činiti svi naponi da se pritvoreni maloletnici oslobode i smeste u odgovarajući smeštaj za maloletnike, ukoliko se proceni da je to u njihovom najboljem interesu.

10. Ukoliko na osnovu stava 4 ovog člana postoji neki od uslova za zabranu, DDAM može odlučiti za zadržavanje podnosioca zahteva do osam (8) dana. Podnosilac zahteva može biti zadržan u centru više od osam (8) dana samo na osnovu odluke Osnovnog suda.

11. Nakon što razmotri predlog DDAM-a i mišljenje njegovog službenika, o zadržavanju podnosioca zahteva za period duži od osam (8) dana, zatim mišljenje podnosioca zahteva i njegovog/njenog zastupnika(ukoliko postoji), analizirajući pri tom razloge primenjivanja mera ograničenja i uslove zadržavanja, Osnovni sud u roku od dvadeset četiri 24 sati donosi jednu od dole navedenih odluka:

11.1. odbacuje zadržavanje podnosioca zahteva;

11.2. zadržava podnosioca, ukazujući na period zadržavanja. Period zadržavanja ne može biti duži od dva (2) meseca i ne može da pređe period postupka azila.

12. Ako je sud odlučio da odbije zadržavanje podnosioca zahteva, on ili ona će biti oslobođeni bez odlaganja.

13. Ako Osnovni sud odluči da odbaci odluku o zadržavanju podnosioca zahteva, nadležni organ treba odmah da oslobodi podnosioca zahteva. Podnosilac zahteva može ponovo biti zadržan, samo pod novim okolnostima koje opravdavaju zadržavanje.

14. Podnosilac zahteva ili njegov/njen zastupnik, može u svakom trenutku da podnese tužbu u Osnovnom sudu u vezi sa procenom potrebe za nastavkom sprovođenja zadržavanja ili produženje perioda zadržavanja ili odluke donete u skladu sa stavom 7 ovog člana. Tužba ne odlaže izvršenje odluke u vezi sa zadržavanjem u Centru za pritvor.

15. Osnovni sud u roku od dvadeset četiri (24) sata treba da razmotri tužbu protiv odluke da se produži period zadržavanja. Sud će saslušati mišljenje policije, podnosioca zahteva, te će oceniti meru zadržavanja u prihvatnom centru i uslove zadržavanja i doneti odluku o tužbi.

Član 19

Informacije i savetovanja u prihvatnom centru i na graničnim prelazima

1. Kada postoje indicije da državljani trećih zemalja ili lica bez državljanstva koja se drže u prihvatnom centru za strance ili su prisutni na graničnim prelazima, uključujući tranzitna područja, na granicama Republike Kosova, mogu da podnesu zahtev za međunarodnu zaštitu, Republika Kosova im obezbeđuje informacije o mogućnostima da to učine. U zemljama navedenim u ovom stavu i na graničnim prelazima, Nadležni organ treba da aranžira prevod, prema potrebi, da bi se olakšali postupci određivanja statusa zaštite.

2. Nadležni organ će osigurati da organizacije i pojedinci koji pružaju savete podnosiocima zahteva imaju efikasan pristup podnosiocima zahteva prisutnih na graničnim prelazima, uključujući i tranzitne zone, na granicama. Nadležni organ može odrediti pravila koja uređuju prisustvo takvih organizacija i lica na tim graničnim prelazima, a posebno da pristup bude predmet dogovora sa nadležnim organom. Ograničenja se u ovom pristupu mogu izreći samo ako su, prema domaćem zakonodavstvu, objektivno potrebna za bezbednost, javni red ili administrativno upravljanje gore pomenutih graničnih prelaza, pod uslovom da pristupanje na ovaj način nije teško ograničeno ili da ne postaje nemoguće.

Član 20

Uloga UNHCR- a

1. Državni organi će omogućiti UNHCR - u:

1.1. da ima pristup podnosiocima zahteva, uključujući i one koji su uhapšeni, na aerodromu, granici i tranzitnim zonama;

1.2. da ima pristup informacijama, pojedinačnim zahtevima za međunarodnu zaštitu, u razvoju postupaka i donetim odlukama, obezbeđujući da je podnosilac zahteva izrazio saglasnost;

1.3. da iznese svoje stavove, kao što je izvršenje nadzornih odgovornosti u skladu sa članom 35 Ženevske konvencije prema bilo kojem nadležnom organu u vezi sa pojedinačnim zahtevima za međunarodnu zaštitu u bilo kojoj fazi postupka.

2. Stav 1 ovog člana će se takođe primenjivati za organizaciju koja radi u ime UNHCR-a na teritoriji Republike Kosova, u skladu sa sporazumom sa Vladom Kosova.

Član 21

Prvo mesto azila

1. Prvim mestom se može smatrati prva zemlja podnošenja zahteva za međunarodnu zaštitu jednog podnosioca zahteva, ukoliko:

1.1. su on/ili ona u toj državi primljeni kao izbeglice i on/ona još uvek mogu uživati zaštitu te zemlje; ili

1.2. on/ona na drugačiji način koriste stalnu zaštitu u toj državi, uključujući ostale beneficije iz načela ne vraćanja obezbeđujući da će se on/ona repatrirati u toj državi.

Član 22

Treće sigurne države

1. Republika Kosova može primeniti koncept treće sigurne zemlje samo nakon što nadležni organ ustanovi da će lice koje traži međunarodnu zaštitu u trećoj zemlji biti tretirano u skladu sa sledećim principima:

1.1. život i sloboda nisu ugroženi na osnovu rase, religije, nacionalnosti, pripadnosti određenoj socijalnoj grupi ili predstavljanjem bilo kojeg političkog stava;

1.2. ne postoji opasnost od teškog oštećenja po definiciji za izbeglice i dodatnu odbranu;

1.3. poštuje se princip ne vraćanja u skladu sa Ženevskom konvencijom;

1.4. poštuje se zabrana napuštanja, u slučaju kršenja prava na slobodu mučenjem i okrutnim, neljudskim, i ponižavajućim postupanjem po međunarodnom pravu; i

1.5. postoji mogućnost traženja izbegličkog statusa i, ukoliko se lice smatra izbeglicom, da dobije zaštitu u skladu sa Ženevskom konvencijom;

1.6. činjenica da li su ispunjeni uslovi za primenu koncepta sigurne treće zemlje treba se ocenjivati za svaki zahtev pojedinačno, uz procenu da li jedna zemlja ispunjava uslove navedene u stavu 1 ovog člana i da li postoji veza između te zemlje i podnosioca zahteva, na osnovu kojeg se na opravdan način može očekivati da on/ona mogu zatražiti međunarodnu zaštitu tamo, imajući u obzir sve činjenice i okolnosti njegovog/njenog podnošenja zahteva.

2. O tome da li su ispunjeni uslovi za primenu koncepta treće bezbedne zemlje, izvršiće se ocena za svakog podnosioca zahteva ponaosob, ocenjujući to da li je neka zemlja ispunila uslove iz stava 1 ovog člana i da li postoji veza između te zemlje i podnosioca zahteva, na osnovu čega se može opravdano očekivati da on/ona tamo može zatražiti međunarodnu zaštitu, imajući u vidu sve činjenice i okolnosti njegovog/njenog podnošenja zahteva.

Član 23

Treće bezbedne države u Evropi

1. Trećom državom se može smatrati treća bezbedna država samo ukoliko:

1.1. je ratifikovala i poštuje odredbe Ženevske konvencije bez geografskih ograničenja;

1.2. ima zakonski uređenu proceduru o određivanju statusa zaštite; i

1.3. ratifikovala je Evropsku konvenciju o zaštiti prava i osnovnih ljudskih sloboda i poštuje njene odredbe, uključujući standarde koji se tiču efikasnih pravnih mera.

2. U slučajevima kada se jedna odluka primenjuje samo na osnovu ovog člana, nadležni organ će:

2.1. proceniti da li su ispunjeni uslovi o primeni koncepta za sigurno mesto za svaki zahtev pojedinačno procenjujući da li je jedna zemlja ispunila uslove iz stava 1 ovog člana.

2.2. pravovremeno informisati podnosioca zahteva o primeni koncepta sigurne zemlje porekla, kako bi se njemu / njoj omogućilo da se suprostavi primeni koncepta treće sigurne zemlje porekla u kontekstu njegove prirode i ličnih okolnosti.

2.3. nadležni organ će izdati podnosiocu zahteva kojem je odbijen zahtev za međunarodnu zaštitu dokumenat na jeziku treće sigurne države, prema kojem će biti informisane relevantne vlasti dotične države da njegov/njen zahtev nije suštinski razmotren u Republici Kosovu.

Član 24

Sigurne države porekla

1. Treća država koja se smatra sigurnom državom porekla u skladu sa ovim Zakonom može se smatrati, nakon pojedinačnog razmatranja zahteva, sigurnom državom porekla za podnosioca zahteva posebno ukoliko:

1.1. on ili ona ima državljanstvo dotične države;

1.2. su on ili ona lica bez državljanstva i ranije su bili stanovnici dotične države; i,

1.3. on ili ona nisu podneli nikakvu ozbiljnu osnovu da bi se država u pitanju smatrala nesigurnom državom porekla za njegove ili njene posebne okolnosti u smislu njegovih ili njenih kvalifikacija da bi bili korisnici međunarodne zaštite prema ovom zakonu.

Član 25

Određivanje trećih država kao sigurnim državama porekla

1. Vlada Kosova će doneti odluku kojom će odrediti spisak sigurnih zemalja porekla.

2. Vlada Kosova će redovno razmatrati situaciju u državama određenim kao sigurne države porekla.

3. Procena da li je jedna država sigurna država porekla prema ovom članu će biti zasnovana na nizu izvora informacija, uključujući posebno informacije iz država članica EU, EASO, UNHCR, Saveta Evrope i ostalih relevantnih organizacija.

4. Tokom primene koncepta sigurne države porekla, podnosiocu zahteva biće dozvoljeno pravo žalbe protiv odluke za odbijanje zahteva u skladu sa konceptom Sigurne države porekla u vezi sa njegovim ličnim okolnostima.

GLAVA II
PRAVA I OBAVEZE PODNOSIOCA ZAHTEVA, LICA SA IZBEGLIČKIM
STATUSOM I LICA POD DODATNOM ZAŠTITOM

Član 26
Prava podnosioca zahteva

1. Podnosilac zahteva ima pravo:
  - 1.1. boravka u Republici Kosovu;
  - 1.2. na osnovne uslove za život;
  - 1.3. na medicinsku zaštitu;
  - 1.4. na osnovnu socijalnu pomoć;
  - 1.5. na besplatnu pravnu pomoć;
  - 1.6. na obrazovanje de podnosioca zahteva;
  - 1.7. na slobodu mišljenja i veroispovest;
  - 1.8. na zapošljavanje i stručnu obuku.

Član 27
Pravo na boravak podnosioca zahteva

1. Podnosilac zahteva ima pravo da boravi u Republici Kosovu do donošenja pravosnažne odluke.
2. Članovi porodice koji su stigli u Republici Kosovu zajedno sa podnosiocem zahteva, imaju pravo na boravak u skladu sa stavom 1 ovog člana.
3. Nadležni organ treba preduzeti potrebne mere da bi održao koliko god je moguće porodično jedinstvo, kao što je unutar teritorije Republike Kosova ukoliko je podnosiocima zahteva pružen smeštaj.

Član 28
Pravo na osnovne uslove života i socijalni uslovi

Podnosioci zahteva imaju pravo na smeštaj, hranu i odeću pruženim u robi, finansijskoj pomoći ili u kombinaciji tri mogućnosti, kao i na finansijsku pomoć za svakodnevne troškove.

Član 29

Zdravstvena zaštita

1. Podnosioci zahteva imaju pravo na medicinsku zaštitu, koja obuhvata hitnu medicinsku negu i osnovno lečenje bolesti i teških psihičkih poremećaja.
2. Podnosiocima zahteva koji su bili izloženi silovanju, mučenju ili ostalim teškim oblicima nasilja kao i podnosiocima zahteva u osetljivoj poziciji, biće pružena potrebna zdravstvena nega u skladu sa posebno određenim potrebama i izazvanim posledicama.

Član 30

Besplatna pravna pomoć

1. Podnosiocu zahteva se pruža besplatna pravna pomoć kao u nastavku:
  - 1.1. informacije u vezi sa pravima i obavezama podnosioca zahteva;
  - 1.2. pomoć u izradi žalbe, za odluke koje se donose tokom postupka razmatranja zahteva;
  - 1.3. zastupanje tokom postupka ispred nadležnog organa u vezi sa odlukama donetim tokom razmatranja zahteva.
2. Pomoć u skladu sa stavom 1 ovog člana biće pružena podnosiocu zahteva koji nema dovoljno sredstava ili stvari od vrednosti da snosi određene troškove.
3. Pomoć po stavu 1 ovog člana mogu pružiti: advokati ili organizacije za pomoć izbeglicama na osnovu Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći.

Član 31

Pravo na obrazovanje dece podnosilaca zahteva

1. Deca podnosioci zahteva, imaju pravo na osnovno i srednje obrazovanje po istim uslovima kao i građani Republike Kosova.
2. Pristup obrazovnom sistemu u skladu sa stavom 1 ovog člana neće biti odložen više od tri (3) meseca od dana podnošenja zahteva za međunarodnu zaštitu od strane deteta ili u ime dece.

Član 32

Pravo na mišljenje, religiju i slobodu veroispovesti

Vlada Kosova će garantovati podnosiocima zahteva pravo na religiju i slobodu veroispovesti prema njihovim ubeđenjima.

Član 33

Pravo na zapošljavanje i na stručnu obuku

1. Podnosioci zahteva imaju pravo na obavljanje profitabilnih delatnosti nakon devet (9) meseci od dana podnošenja zahteva ukoliko DDAM nije još uvek doneo prvostepenu odluku i ovo se zakašnjenje ne može pripisati podnosiocu zahteva.
2. Republika Kosova zbog politika tržišta rada može dati prednost svojim državljanima na tržištu rada.
3. Podnosioci zahteva imaju pravo na profesionalnu obuku nezavisno od toga da li imaju pristup tržištu rada.

Član 34

Obaveze podnosioca zahteva

1. Podnosilac zahteva je obavezan:
  - 1.1. da sve vreme deluje u skladu sa odgovarajućim zakonima Republike Kosova, kao i merama preduzetim od strane državnih organa;
  - 1.2. da saraduje sa DDAM-om i ostalim relevantnim organima vlade;
  - 1.3. da se odaziva na pozive nadležnih organa i ostalih vladinih kancelarija i da saraduje u svim fazama postupka za azil;
  - 1.4. da preda putnu, identifikacionu dokumentaciju i ostale dokaze koji su mu na raspolaganju;
  - 1.5. da obavesti DDAM i ostale odgovarajuće organe za međunarodnu zaštitu o svakoj promeni adrese u roku od tri (3) dana;
  - 1.6. da postupa u skladu sa nalogima nadležnog organa, i svim ostalim vladinim naredbama u vezi sa ograničenjima kretanja;
  - 1.7. da ne napušta teritoriju Republike Kosova bez dozvole nadležnog organa do okončanja postupka za azil;
  - 1.8. da saraduje sa nadležnim organom u vezi sa uzimanjem otisaka prstiju i fotografije;
  - 1.9. nadležni organ može kontrolisati podnosioca zahteva i stvari koje on poseduje. Bez predrasuda o obavljenim kontrolama iz sigurnosnih razloga, kontrole podnosioca zahteva u okviru ovog Zakona, trebaju biti izvršene od strane lica istog pola uz puno poštovanje načela ljudskog dostojanstva i fizičkog i psihološkog integriteta;
  - 1.10. nadležni organ može fotografisati podnosioca zahteva.
2. Nadležni organ može voditi zapisnik u vezi sa izjavom podnosioca zahteva, ukoliko je on prethodno obavešten o tome.

Član 35

Prava lica sa izbegličkim statusom i lica sa statusom dodatne zaštite

1. Lice sa izbegličkim statusom i lice pod dodatnom zaštitom uživa sledeća prava:

- 1.1. pravo na boravak u Republici Kosovu za vreme trajanja izbegličkog statusa ili dodatne zaštite;
- 1.2. osnovnu socijalnu pomoć;
- 1.3. osnovni smeštaj;
- 1.4. zdravstvenu zaštitu;
- 1.5. obrazovanje;
- 1.6. pomoć u društvenoj integraciji;
- 1.7. pravo na slobodu mišljenja i veroispovesti;
- 1.8. pravo na zaposlenje i pravo na profesionalne obuke;
- 1.9. spajanja sa porodicom, kao što je predviđeno ovim zakonom;
- 1.10. pravo na pristup sudovima i pravnu pomoć;
- 1.11. pravo posedovanja nepokretne i pokretne imovine.

2. Lica sa izbegličkim statusom i lica sa statusom dodatne zaštite, uživaju prava iz stava 1 ovog člana, do nivoa zaštite koji uživaju državljani Republike Kosova.

3. Nadležni organ će obavestiti lice sa izbegličkim statusom ili lice sa dodatnom zaštitom u roku od petnaest (15) dana, od dana priznanja izbegličkog statusa ili dodatne zaštite na jeziku koji on ili ona razumeju ili se osnovano pretpostavlja da razumeju, u vezi sa pravima i obavezama koja proističu iz priznanja odgovarajućeg statusa.

Član 36

Pravo na boravak

Lice sa izbegličkim statusom ili lice sa statusom dodatne zaštite ima pravo na boravak u Republici Kosovu na onoliko vremena koliko mu je data međunarodna zaštita ili dodatna zaštita.

Član 37

Socijalna zaštita

Lica sa izbegličkim statusom i lica sa statusom dodatne zaštite imaju pravo na neophodnu socijalnu pomoć pod istim uslovima kao i državljani Republike Kosova.

Član 38

Osnovni smeštaj

1. Licu sa izbegličkim statusom i licu sa statusom dodatne zaštite biće omogućen smeštaj do dve (2) godine, od dana donošenja odluke o priznanju međunarodne zaštite ili dodatne zaštite.
2. Lice sa izbegličkim statusom i lice sa statusom dodatne zaštite izgubiće pravo na smeštaj ukoliko odbije pruženi osnovni smeštaj, po stavu 1 ovog člana.
3. Lica sa izbegličkim statusom i lica sa statusom dodatne zaštite koja imaju svoja sredstva za pokrivanje troškova u vezi sa smeštajem, nemaju prava na nadoknadu iz stava 1 ovog člana.

Član 39

Zdravstvena zaštita

Lice sa statusom izbeglice ili lice sa dodatnom zaštitom, ima pravo na istu zdravstvenu zaštitu kao i državljani Republike Kosova.

Član 40

Obrazovanje

Lice sa statusom izbeglice ili lice sa dodatnom zaštitom ima pravo na osnovno, srednje i visoko obrazovanje pod istim uslovima kao i državljani Republike Kosova.

Član 41

Integracija u društvo

U cilju integrisanja u kosovskom društvu, licima sa statusom izbeglice i licima pod dodatnom zaštitom će se omogućiti učenje istorije, jezika i kulture Republici Kosovu.

Član 42

Sloboda mišljenja i veroispovesti

Vlada Kosova će licima sa statusom izbeglice ili licu sa statusom dodatne zaštite garantovati pravo na slobodno izražavanje, slobodu mišljenja i verskog uverenja po njihovim ubeđenjima

Član 43

Pravo na zapošljavanje i pravo stručne obuke

1. Lice sa statusom izbeglice ili lice sa statusom dodatne zaštite ima pravo na rad u Republici Kosovu bez radne dozvole za strane državljane.

2. Lica sa statusom izbeglice ili sa statusom dodatne zaštite, imaju pravo na profesionalnu obuku, praksu o radnom iskustvu pod istim uslovima kao i građani Kosova.

3. Vlada Kosova nastojaće da olakša potpun pristup korisnika međunarodne zaštite u aktivnostima prema stavu 2 ovog člana.

Član 44

Spajanje porodice

Lice sa statusom izbeglice i lice sa statusom dodatne zaštite ima pravo na porodično spajanje, kao što je predviđeno u članu 3, podstav 1.25 ovog zakona i Zakona o strancima.

Član 45

Besplatna pravna pomoć

1. Licu sa statusom izbeglice ili licu sa statusom dodatne zaštite se pruža besplatna pravna pomoć na sledeći način:

1.1. informacije koje se odnose na prava i obaveze koje proizilaze iz priznavanja statusa izbeglice ili dodatne zaštite;

1.2. pomoć u izradi žalbi i zastupanja pred nadležnim organima u slučaju prestanka poništenja ili oduzimanja statusa izbeglice ili statusa dodatne zaštite.

2. Pomoć prema stavu 1 ovog člana će biti pružena licu sa statusom izbeglice i statusom dodatne zaštite, koje nema dovoljno sredstava ili vrednih stvari za pokrivanje odgovarajućih troškova.

3. Pomoć iz stava 1 ovog člana mogu pružiti advokati ili organizacije za pomoć izbeglicama.

Član 46

Pravo na posedovanje nepokretne i pokretne imovine

Lice sa statusom izbeglice ili lice sa statusom dodatne zaštite ima pravo da poseduje nepokretnu i pokretnu imovinu pod istim uslovima kao i stranci.

Član 47

Naturalizacija

Lice sa izbegličkim statusom ima pravo na naturalizaciju u skladu sa Zakonom o državljanstvu.

Član 48
Dužnosti lica sa statusom izbeglice i lica sa statusom dodatne zaštite

1. Lica sa statusom izbeglice ili lica sa statusom dodatne zaštite su dužna da:
  - 1.1. poštuju Ustav, zakone i podzakonske akte Republike Kosova;
  - 1.2. u roku od sedam (7) dana, obaveste nadležni organ o promeni adrese.

GLAVA III
POSTUPAK AZILA

Član 49
Nadležni organi odlučivanja

1. DDAM je odgovoran za odlučivanje u prvom stepenu u vezi sa zahtevom za međunarodnu zaštitu.
2. Nacionalna komisija za izbeglice je odgovorna za razmatranje žalbi koje su upućene protiv odluka prvog stepena.
3. Nadležni sud u skladu sa Zakonom o sudovima je odgovoran za razmatranje administrativnih odluka.

Član 50
Načela postupka međunarodne zaštite

1. Postupak međunarodne zaštite počinje kada strani državljanin ili lice bez državljanstva podnose zahtev za međunarodnu zaštitu.
2. Nadležni organ tokom razmatranja zahteva za međunarodnu zaštitu prvenstveno će proceniti da li se podnosilac zahteva kvalifikuje kao izbeglica i ukoliko ne, odrediće da li ima pravo na neku dopunsku zaštitu i omogućiće podnosiocu zahteva da predstavi, objasni i dokaže sve činjenice i okolnosti koje su relevantne za njegov/njen zahtev za međunarodnu zaštitu.
3. Podnosilac zahteva mora u potpunosti i aktivno sarađivati sa nadležnim organom u toku postupka. Podnosilac zahteva će predstaviti i objasniti sve činjenice i okolnosti za koje je svestan i sa ciljem pomaganja nadležnog organa u razmatranju dokaza kojima podnosilac zahteva raspolaže. On/ona će predstaviti svu relevantnu dokumentaciju koju poseduje, a koja može biti relevantna za utvrđivanje međunarodne zaštite.
4. Nadležni organ razmatra kontekst informacija u vezi sa trenutnom situacijom u zemlji iz koje je lice pobešlo i pokušava da proveri činjenice i okolnosti vezane za podnosioca zahteva u

vezi sa bilo kojim dokazom koji je on/ona podneo. Nadležni organ može da uzme u obzir dodatne dokaze koje ima na raspolaganju, kako bi odlučivao o zahtevu za međunarodnu zaštitu.

5. Odluke nadležnog organa za priznavanje ili odbijanje zahteva za međunarodnu zaštitu se ne donose samo na osnovu formalnih dokumenata i drugih sličnih dokaza. Odluka se donosi na osnovu procene svih raspoloživih dokaza, uključujući i izjave podnosioca zahteva.

6. U toku postupka međunarodne zaštite, nadležni organ će uložiti sve napore da bi se osiguralo da postupak ne bude nepovoljan i koliko je to moguće i kada bude potrebno, da se pomogne podnosiocu zahteva u podnošenju njegovog/njenog zahteva. Zvaničnici koji su odgovorni za intervju sa podnosiocem zahteva, odgovorni su za sprečavanje oštećenja njegovih prava u slučaju nedostatka znanja i iskustva podnosioca zahteva.

Član 51

Sprovođenje Zakona o opštem upravnom postupku

Ukoliko ovim zakonom nije drugačije uređeno, postupak azila će biti u skladu sa Zakonomo upravnom postupku.

Član 52

Izražavanje namere za podnošenja zahteva i podnošenje zahteva

1. Zahtev za azil se podnosi u trenutku ulaska u Republiku Kosova, na jednom graničnom prelazu, u policijskoj stanici ili u DDAM-u ili na određenoj lokaciji od strane nadležnog organa u slučaju masivnog priliva.

2. Strani državljanin ili lice bez državljanstva koje je izrazilo nameru da podnese zahtev za međunarodnu zaštitu biće registrovano kod nadležnog organa i dužno da se u roku od sedamdeset dva (72) sata javi nadležnom organu.

3. Potvrda iz stava 2 ovog člana služi kao dokaz da je strani državljanin ili lice bez državljanstva izrazilo nameru da podnose zahtev za međunarodnu zaštitu i da će mu biti dozvoljen boravak za period od sedamdeset dva (72) sata.

4. Stav 2 i 3 ovog člana primenjivaće se samo u slučaju masivnog priliva migranata.

5. Nadležni organi će osigurati da lice koje je podnelo zahtev za međunarodnu zaštitu ima efektivnu mogućnost da podnese isti što je pre moguće.

6. U slučajevima kada strani državljanin ili lice bez državljanstva podnese zahtev za međunarodnu zaštitu kod nadležnog organa, registracija će se obaviti najkasnije tri (3) radnih dana nakon podnošenja zahteva.

7. U slučajevima kada je zahtev podnet drugim organima koji mogu da prihvate takve zahteve, ali nisu nadležni za registraciju u skladu sa ovim zakonom, nadležni organ osigurava da će se registracija obaviti najkasnije šest (6) radnih dana nakon podnošenja zahteva.

8. Osoblje drugih organa koji mogu prihvatiti zahteve za međunarodnu zaštitu, prima odgovarajući nivo obuke koji je adekvatan za njihove dužnosti i odgovornosti i uputstva za informisanje podnosioca zahteva o tome gde i kako treba da podnesu zahteve za međunarodnu zaštitu.

9. Ako se u isto vreme podnosi više zahteva za međunarodnu zaštitu od velikog broja stranih državljana ili lica bez državljanstva i u praksi otežavaju poštovanje roka određenog u stavu 7 ovog člana, rok za registraciju biće produžen do deset (10) radnih dana.

10. Organi iz stava 1 ovog člana, dužni su da pomognu podnosiocu zahteva da u što kraćem roku podnesu zahtev za međunarodnu zaštitu. Zahtev neće biti odbijen ili isključen iz razmatranja zbog jedinog razloga što nije podnesen u najkraćem mogućem roku.

11. Nadležni organ koji primi zahtev prema ovom članu, treba da pri prijemu zahteva popuni početni obrazac, uključujući uzimanje otisaka prstiju, fotografije, druge dokaze koji su povezani sa zahtevom za međunarodnu zaštitu i putne isprave.

12. Nadležni organ može pregledati i kontrolisati podnosiocima zahteva i njihove stvari na raspolaganju. Bez predrasuda, inspekcije se mogu obaviti iz bezbednosnih razloga. Kontrolu/pregled podnosioca zahteva u skladu sa ovim zakonom treba da vrši lice istog pola, uz puno poštovanje principa ljudskog i fizičkog dostojanstva kako i psihološkog integriteta.

13. Nakon popunjavanja početnog obrasca, OMS koji prima zahtev mora odmah kontaktirati sa nadležnim zvaničnikom za azil u okviru DDAM-a i smestiti podnosioca zahteva u Centar za azil.

14. Republika Kosova treba da obezbedi deci pravo na podnošenje zahteva za međunarodnu zaštitu u njegovo/njeno ime, ako je on ili ona poslovno sposobna prema zakonima Republike Kosova ili preko njegovih/njenih roditelja, drugih odraslih članova porodice, ili preko jedne odrasle osobe koja ja odgovorna za njega/nju.

Član 53

Centar za azil

1. Centar za azil funkcioniše u okviru DDAM-a.
2. Funkcionisanje centra i postupci uređuju se podzakonskim aktima koja je usvojilo Ministarstvo unutrašnjih poslova.

Član 54

Prijem podnosioca zahteva u centar

1. Nakon prijema podnosioca zahteva u centar, zvaničnik Centra za azil treba da obavesti podnosioca zahteva o njegovim pravima i obavezama, kao i o postupku definisanja statusa

zaštite, uključujući mogućnost besplatnog korišćenja pravne pomoći, kao i mogućnost stupanja u kontakt sa predstavnicima UNHCR-a ili drugih organizacija, koje se bave zaštitom prava izbeglica, na jeziku koji razume ili se opravdano smatra da razume.

2. Nakon informisanja podnosioca zahteva o njegovim pravima i obavezama i načinu postupka, podnosilac zahteva podleže neophodnom lekarskom pregledu.

Član 55 **Smeštaj podnosioca zahteva**

1. Podnosioci zahteva mogu biti smešteni u Centar za azil u bilo kojoj drugoj lokaciji određenoj od strane DDAM-a, ili negde drugde po njihovom izboru.

2. U slučajevima smeštaja podnosioca zahteva za azil u mestu koje su oni izabrali, troškovi smeštaja će biti pokriveni od samih podnosioca zahteva.

Član 56 **Učešće trećih lica u postupku azila**

1. Postupak azila neće biti otvoren za javnost.

2. Dole navedena lica mogu prisutvovati postupku azila:

2.1. ovlašćeni predstavnik;

2.2. pravni staratelj dece bez pratnje;

2.3. staratelj lica sa smanjenim mentalnim sposobnostima;

2.4. predstavnik UNHCR-a;

2.5. prevodilac.

Član 57 **Intervju sa podnosiocem zahteva**

1. Podnosilac zahteva će biti lično intervjuisan, bez prisustva ostalih članova porodice, osim kada nadležni organ smatra neophodnim prisustvo ostalih članova porodice za pravilno razmatranje. Lični intervju o suštini zahteva za međunarodnu zaštitu se vrše od strane odgovornih zvaničnika za utvrđivanje statusa zaštite.

2. Ako je jedno lice podnelo zahtev za međunarodnu zaštitu u ime svojih podređenih, svakom odraslom podređenom licu će biti data mogućnost ličnog intervjuja.

3. DDAM će intervjuisati podnosioca zahteva za azil u što kraćem roku. Ako je potrebno, podnosilac zahteva će biti intervjuisan nekoliko puta.
4. Podnosilac zahteva je dužan da iznese sve činjenice i okolnosti koje podržavaju njegove/njene zahteve za međunarodnu zaštitu, da iznese istinu u svim odgovorima, da iznese sve dokaze kojima raspolaže i da daje ubedljivo i pouzdano objašnjenje.
5. Nadležni organ će preduzeti odgovarajuće mere kako bi se osiguralo da se lični intervjui održavaju u uslovima koji omogućavaju podnosiocu zahteva da na sveobuhvatan način predstavi razloge za podnošenje zahteva. U tu svrhu, nadležni organ će:
  - 5.1. osigurati da je lice koje obavlja intervju nadležno za uzimanje u obzir ličnih i opštih okolnosti u vezi sa zahtevom, uključujući kulturno poreklo podnosioca zahteva, pol, seksualnu orijentaciju, polni identitet ili ranjivost;
  - 5.2. kada je moguće, treba osigurati da intervju sa podnosiocem zahteva vrši osoba istog pola, ukoliko podnosilac zahteva to zahteva, osim ako nadležni organ ima razloga da veruje da se takav zahtev zasniva na razlozima koji se ne odnose na poteškoće podnosioca zahteva za iznošenje njegovih/njenih razloga na sveobuhvatan način;
  - 5.3. odabrati prevodioca koji je u stanju da obezbedi odgovarajuću komunikaciju između podnosioca zahteva i lica koje odvija intervju. Komunikacija će se odvijati na jeziku izabranom od strane podnosioca zahteva, osim ako ne postoji neki drugi jezik koji on ili ona razume i kojim je u stanju da jasno komunicira. Kada je moguće, nadležni organ će obezbediti prevodioca istog pola, ako to zatraži podnosilac zahteva, osim ako nadležni organ ima razloga da veruje da je takav zahtev zasnovan na razlozima koji nisu povezani sa poteškoćama od strane podnosioca zahteva da na sveobuhvatan način predstavi svoje razloge podnošenja zahteva;
  - 5.4. osigurati da zvaničnik koji obavlja intervju o supstanci zahteva za međunarodnu zaštitu ne nosi vojnu uniformu ili uniformu za sprovođenje zakona;
  - 5.5. osigurati da se intervjui sa decom obavljaju na odgovarajući način za decu;
  - 5.6. tokom obavljanja ličnih intervjua o supstanci zahteva za međunarodnu zaštitu, nadležni organ osigurava da se podnosiocu zahteva pruža dovoljno mogućnosti za predstavljanje neophodnih elemenata za održavanje njegovog zahteva u skladu sa ovim Zakonom, na što potpuniji način. Ovo uključuje mogućnost davanja objašnjenja o elementima koji mogu nedostajati i/ili o nesaglasnostima ili protivrečnostima u izjavama podnosioca zahteva;
  - 5.7. podnosioci zahteva i njihovi zastupnici, ili drugi savetnici imaju pristup izveštajima i kada je to primenljivo, registraciji, pre odluke od strane nadležnog organa.
6. Intervjui sa podnosiocem zahteva trebaju biti održani u uslovima koji garantuju tajnost.
7. Nadležni organ može osigurati snimanje ili audiovizuelno snimanje ličnog intervjua pod uslovom da on/one bude prethodno obavešten/a o tome.

8. Treba pripremiti izveštaj o intervjuima sa podnosiocem zahteva i treba da bude potpisan od strane podnosioca zahteva radi potvrđivanja njegove autentičnosti, nakon što mu se isti komunicira na jeziku koji on/ona razume.

9. Kada se podnosilac zahteva ne slaže sa sadržajem izveštaja, razlozi neslaganja se unose u dosije podnosioca zahteva. Neslaganje sa sadržajem izveštaja ne sprečava nadležni organ da donose odluku o zahtevu.

Član 58 **Lekarski pregled**

1. Ako nadležni organ smatra važnim ocenu zahteva za međunarodnu zaštitu u skladu sa ovim Zakonom, nadležni organ, uz saglasnost podnosioca zahteva, obezbeđuje termin za lekarski pregled podnosioca zahteva u vezi sa znacima koji mogu dokazati prošli progon ili ozbiljne povrede. S druge strane, nadležni organ može odrediti da podnosilac zahteva obavi aranžmane za lekarski pregled.

2. Lekarski pregledi u skladu sa stavom 1 ovog člana obavljaju kvalifikovanimedicinski stručnjaci, njihovi rezultati se dostavljaju organu u najkraćem mogućem roku. Nadležni organ može odrediti zdravstvene stručnjake koji mogu obaviti takve lekarske preglede. Odbijanje podnosioca zahteva podvrgavanje lekarskom pregledu ne sprečava nadležni organ da donose odluku o zahtevu za međunarodnu zaštitu.

3. Ako se lekarski pregled ne izvrši u skladu sa stavom 1 ovog člana, Nadležni organ obaveštava podnosioca zahteva da oni, na njihovu inicijativu i troškove, mogu obaviti aranžmane za lekarski pregled znakova koji mogu ukazati na prošli progon i ozbiljne povrede.

4. Rezultate lekarskih pregleda iz stava 1 i 2 ovog člana zajedno sa ostalim elementima zahteva ocenjuje nadležni organ.

Član 59 **Provera činjenica**

1. DDAM, po službenoj dužnosti, proverava sve relevantne činjenice za donošenje odluke. Ukoliko smatra neophodnim, nadležni organ može da obavi dodatni razgovor sa podnosiocem zahteva, kao i da razmotri sve raspoložive dokaze i ako je potrebno da traži i dodatne dokaze.

2. U situaciji kada DDAM ima potrebu za stručnim mišljenjem kako bi proverio određene činjenice za donošenje odluke o zahtevu, nadležni organ je ovlašćen da konsultuje stručnjaka iz te oblasti. Stručnjak dobija instrukcije u vezi tajnosti postupka i slaže se sa uslovima poverljivosti, u skladu sa ovim zakonom.

3. DDAM može da konsultuje stručnjaka za pitanja koja se odnose na dokaze za utvrđivanje statusa zaštite prema zahtevu podnosioca zahteva, njegovog ili njenog zastupnika ili predstavnika

UNHCR-a, ako proceni da takvo mišljenje može biti bitno značajno za odlučivanje vezano za zaštitu.

4. Nadležni organ u slučaju razmatranja zahteva treba da se obezbedi da je odluka donesena pojedinačno, objektivno i nepristrasno kao i tačne i ažurirane informacije iz različitih izvora, kao što su EASO i UNHCR i relevantne međunarodne organizacije o ljudskim pravima o opštoj situaciji koja vlada u zemlji porekla podnosioca zahteva i kada je to potrebno, u zemljama preko kojih su prošli u tranzitu i da ove informacije budu na raspolaganju osoblju odgovornom za razmatranje zahteva i donošenje odluka.

5. Službenici odgovorni za razmatranje zahteva i donošenje odluka treba da poznaju odgovarajuće primenjive standarde i propise u oblasti izbeglica.

6. Službenici odgovorni za razmatranje zahteva i donošenje odluka imaju mogućnost da zatraže savet, prema potrebi, od stručnjaka za određena pitanja, kao što su medicinska, kulturna, verska pitanja ili pitanja vezana za decu ili pol.

7. Činjenica da je podnosilac zahteva već bio predmet ozbiljnog progona ili ugrožavanja ili direktne pretnje od takvog progona ili ugrožavanja predstavlja ozbiljan pokazatelj opravdanog straha podnosioca zahteva za stvarni progon ili rizik da bude predmet ozbiljne povrede, samo ako postoje dobri razlozi da se smatra da se takav progon ili ozbiljna povreda neće ponoviti.

8. Kada Republika Kosova primenjuje princip prema kojem je dužnost podnosioca zahteva da zasniva podnošenje zahteva za međunarodnu zaštitu i kada aspekti njegovih/njenih izjava nisu zasnovani na dokumentovanim dokazima ili drugo, neće biti potrebno potvrditi ove aspekte, ako su ispunjeni sledeći uslovi:

8.1. podnosilac zahteva se iskreno potrudio da zasniva njegov/njen zahtev;

8.2. svi relevantni elementi koji su bili dostupni podnosiocu zahteva, bili su podneseni i dato je zadovoljavajuće objašnjenje u pogledu odsustva drugih relevantnih elemenata;

8.3. ustanovljeno je da su izjave podnosioca zahteva koherentne i pouzdane i nisu u suprotnosti sa specifičnim i opštim dostupnim informacijama, koje su relevantne za slučaj podnosioca zahteva;

8.4. podnosilac zahteva je podneo zahtev za međunarodnu zaštitu u najranijem mogućem roku, osim ako on/ona može dati jake razloge za blagovremeno nepodnošenje zahteva; i

8.5. utvrđena je potpuna pouzdanost podnosioca zahteva.

Član 60 **Ubrzani postupak**

1. DDAM može da donese odluku ubrzanim postupkom u skladu sa osnovnim principima i garancijama u prvom stepenu, vezano za sledeće slučajeve kada:

- 1.1. je pozitivna odluka zasnovana na raspoloživim dokazima, ili
  - 1.2. se negativna odluka donosi na osnovu članova 63 i 64 ovog zakona.
2. Protiv odluke donete ubrzanim postupkom, podnosilac zahteva ima pravo žalbe kod Nacionalne komisije za izbeglice, u roku od sedam (7) dana.
  3. Podstav 1.2 ovog člana neće važiti u slučajevima kada je zahtev podnet od strane dece bez pratnje ili lica sa ograničenim mentalnim sposobnostima.

Član 61

Prvostepena odluka

1. DDAM donosi odluku kojom:
  - 1.1. priznaje status izbeglice;
  - 1.2. odbija status izbeglice a priznaje status dodatne zaštite;
  - 1.3. odbija zahtev za međunarodnu zaštitu;
  - 1.4. prekida postupak za utvrđivanje statusa međunarodne zaštite.
2. DDAM donosi pisanu odluku i u slučajevima kada se zahtev za međunarodnu zaštitu odbije, činjenični i pravni razlozi moraju biti navedeni u dotičnoj odluci, kao i informacije vezane za mogućnost podnošenja žalbe.

Član 62

Odbijanje zahteva

1. DDAM će odbiti zahtev u slučajevima kada:
  - 1.1. podnosilac zahteva ne ispunjava kriterijume za izbeglice kao što je navedeno u definiciji izbeglice i dodatne zaštite, kao što je predviđeno u definiciji dodatne zaštite;
  - 1.2. smatra da podnosilac zahteva nema pravo na zaštitu na osnovu člana 8 i 10 ovog zakona;
  - 1.3 zahtev je neosnovan prema članu 63 ovog zakona;
  - 1.4. zahtev je neprihvatljiv prema članu 64 ovog zakona.

Član 63

Neosnovani zahtev

1. DDAM će u ubrzanom postupku odbiti zahtev za međunarodnu zaštitu koji se smatra neosnovanim u skladu sa proceduralnim garancijama predviđenim ovim zakonom, ukoliko:

1.1. podnosilac zahteva, u trenutku dostave svog zahteva ili odgovarajućih činjenica, je pokrenuo samo pitanja koja se ne odnose na razmatranje ukoliko se on ili ona kvalifikuje kao korisnik međunarodne zaštite u skladu sa ovim zakonom;

1.2. podnosilac zahteva dolazi iz sigurne zemlje porekla, u smislu ovog Zakona; ili

1.3. podnosilac zahteva prevario nadležni organ dostavljanjem lažnih podataka ili dokumenata, ili prikriivanjem relevantnih informacija ili dokumenata koji dokazuju njegov ili njen identitet ili državljanstvo, u koliko bi to negativno uticalo na odluku; ili

1.4. postoji mogućnost da je podnosilac zahteva iz loših pobuda uništio ili prikrijo lične ili putne isprave koje bi pomogle u utvrđivanju njegovog ili njenog identiteta ili državljanstva; ili

1.5. podnosilac zahteva daje nepovezanu i protivrečnu izjavu, očigledno lažnu ili nestabilnu, koja je u suprotnosti sa potvrđenim informacijama koje dolaze za zemlju porekla, čineći na taj način neubedljive tvrdnje o tome da li se on ili ona kvalifikuje kao korisnik međunarodne zaštite, u smislu ovog zakona;

1.6. podnosilac zahteva je podneo još jedan zahtev za međunarodnu zaštitu koji nije prihvatljiv prema članu 64 ovog zakona, ili

1.7. podnosilac zahteva podnosi zahtev samo da bi odložio ili sprečio neku raniju odluku koja bi za posledicu imala njegovo ili njeno udaljavanje; ili

1.8. podnosilac zahteva je ušao na teritoriju Republike Kosova nezakonito ili je nezakonito produžio boravak u Republici Kosovu, bez održivih razloga, nije se prijavio nadležnom organu, nije podneo zahtev za međunarodnu zaštitu što je pre bilo moguće, imajući u obzir okolnosti njegovog ili njenog ulaska; ili

1.9. podnosilac zahteva odbija postupak u skladu sa obavezama za davanje otisaka prstiju prema članu 34 ovog zakona;

1.10. podnosilac zahteva, zbog ozbiljnih razloga se može smatrati opasnim za javnu bezbednost ili javni red Republike Kosova ili podnosilac zahteva je prisilno proteran iz ozbiljnih razloga za javnu bezbednost ili javni red, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom.

2. Nadležni organ će blagovremeno obavestiti podnosioca o primeni koncepta sigurne zemlje porekla, kako bi mu/joj se omogućilo da se suprotstavi primeni koncepta sigurne zemlje porekla u kontekstu lične prirode i okolnosti u smislu njegovih/njenih kvalifikacija da bi dobio/la međunarodnu zaštitu po ovom Zakonu.

3. Odredbe člana 60 ovog zakona neće se primenjivati na podnosiocima zahteva u ugroženom položaju koji imaju potrebu za posebne procesne garancije, posebno žrtve mučenja, silovanja ili nekog drugog oblika, psihološko, fizičkog ili seksualnog nasilja, ukoliko ne može da se obezbediti posebna garancija/potrebna podrška.

4. Zahtevi dece bez pratnje se mogu razmatrati i odluka se može doneti samo u skladu sa razlima predviđenim u stv. 1.2, 1.6. i 1.10 ovog člana.

Član 64

Neprihvatljiv zahtev

1. Zahtev nema potreba da se razmatra ukoliko se kvalifikuje za međunarodnu zaštitu i može se smatrati neprihvatljivim samo ukoliko;

1.1. mu je država članica EU ponudila međunarodnu zaštitu;

1.2. država koja nije članica EU, smatra se prvom državom azila za podnosioca zahteva, prema ovom Zakonu;

1.3. država koja nije članica EU smatra se trećom bezbednom državom za podnosioca zahteva prema ovom zakonu;

1.4. se zahtev podnosi po drugi, a pri tom nema novih elemenata ili nalaza vezano za razmatranje ukoliko se podnosilac zahteva kvalifikuje kao korisnik međunarodne zaštite na osnovu ovog Zakona koji su se pojavili ili predstavili od strane podnosioca zahteva;

1.5. podređeni podnosioca podnosi zahtev, nakon što on ili ona u skladu sa ovim Zakonom da svoj pristanak da njegov ili njen slučaj bude deo podnetog zahteva u njegovo ili njeno ime i ne postoje činjenice koje se vezuju za situaciju podređenog koje opravdavaju poseban zahtev.

2. U slučajevima kada se odluka zasniva isključivo na konceptu sigurne zemlje porekla, nadležni organ će obezbediti da:

2.1. se podnosilac zahteva blagovremeno obavesti o primeni koncepta sigurne treće zemlje porekla, kako bi se njemu/njoj omogućilo osporavanje primene koncepta sigurne treće zemlje porekla u kontekstu njegove lične prirode i okolnosti;

2.2. nadležni organ izdaje podnosiocu zahteva, kojem je zahtev za međunarodnu zaštitu odbijen, dokumenat na jeziku treće sigurne zemlje, prema kojem će relevantne vlasti dotične zemlje biti informisane da je njegov zahtev suštinski razmatran ili nije u Republici Kosovu;

2.3. u slučajevima kada treća zemlja ne dozvoli podnosiocu pristup na svojoj teritoriji, nadležni organ će obezbediti podnosiocu zahteva pristup postupku u skladu sa osnovnim principima i garancijama predviđenim ovim zakonom.

Član 65

Prekid postupka

1. DDAM će prekinuti postupak utvrđivanja statusa zaštite ukoliko se ispunji jedan od sledećih uslova:

1.1. podnosilac zahteva povuče zahtev za međunarodnu zaštitu;

1.2. kada se podnosilac zahteva udalji iz zadnjeg mesta boravka za više od tri (3) dana bez obaveštavanja nadležnog organa, osim ako podnosilac zahteva dokaže u razumnom roku da

je do njegovog/njenog udaljavanja i ne-prijavljivanja došlo zbog okolnosti van njegove/njene kontrole.

2. Podnosilac zahteva može zahtevati da se ponovo otvori postupak za utvrđivanje statusa zaštite. Podnošenje zahteva za ponovno otvaranje postupka za utvrđivanje statusa zaštite zaustaviti će proterivanje podnosioca zahteva iz Republike Kosova. Zahtev za ponovno otvaranje postupka može da se podnese samo jednom (1).

3. Podnosilac zahteva ima pravo da podnese zahtev za ponovno otvaranje postupka najkasnije devet (9) meseci od trenutka kada je doneta pravosnažna odluka za prekid utvrđivanja statusa zaštite.

Član 66

Ponovno podnošenje zahteva za međunarodnu zaštitu

1. Lice čiji je zahtev odbijen, a odluka je postala pravosnažna, može da podnese novi zahtev za međunarodnu zaštitu.

2. Novi zahtev prema stavu 1 ovog člana, razmatraće se prema prethodnom razmatranju ako podnosilac zahteva dostavi nove dokaze u vezi sa utvrđivanjem toga da li on ima dobre šanse da se kvalifikuje za međunarodnu zaštitu. Ukoliko se tokom prethodnog razmatranja, prema ovom stavu, konstatuju nove činjenice prema kojima postoji mogućnost da se podnosilac zahteva kvalifikuje za međunarodnu zaštitu, tada će se ponovno podnošenje zahteva razmatrati prema redovnom razmatranju.

3. Zahtev koji je predmet prethodnog razmatranja u skladu sa stavom 2 ovog člana, biće razmatran u skladu sa garancijama postupka predviđenim ovim zakonom.

Član 67

Vraćanje odbijenog podnosioca zahteva

Ukoliko se zahtev pravosnažnom odlukom odbije ili prekine, DDAM odlučuje, po opštem pravilu, o povratku sa Kosova i nalaže izvršenje odluke. DDAM uzima u obzir princip jedinstva porodice.

Član 68

Prestanak statusa izbeglice

1. Strani državljanin ili lice bez državljanstva prestaje da bude izbeglica, ukoliko:

1.1. se on/ana dobrovoljno vrati pod zaštitu zemlje državljanstva; ili

1.2. on/ona dobrovoljno vrati izgubljeno državljanstvo; ili

- 1.3. je stekao/la novo državljanstvo i uživa zaštitu svoje nove zemlje državljanstva; ili
- 1.4. se dobrovoljno ponovo vrati u zemlju koju je napustio/la ili van koje on ili ona ostaje u strahu da će biti progonjen/a; ili
- 1.5. su razlozi zbog kojih je njemu/njoj priznat status izbeglice, prestali da postoje, ne može više da nastavi sa odbijanjem uživanja zaštite zemlje državljanstva; ili
- 1.6. s obzirom da se radi o licu čije su okolnosti priznavanja izbegličkog statusa prestali da postoje, on ili ona može da se vrati u prethodnom redovnom mestu.

2. Prilikom razmatranja podstavova 1.5 i 1.6, stava 1 ovog člana nadležni organ će uzeti u obzir činjenicu da je promena okolnosti od važne prirode i nije privremena, tako da se strah izbeglice o proganjanja ne može i dalje smatrati kao dobro utemeljen.

3. Podstavovi 1.5 i 1.6 stava 1 ovog člana neće se primenjivati na izbeglicu koja može da navede uverljive razloge koji proizlaze iz prethodnog proterivanja za odbijanje svoje koristi od zaštite zemlje državljanstva ili budući lice bez državljanstva prethodnog prebivališta.

Član 69

Ukidanje, otkazivanje ili odbijanje obnove statusa izbeglice

1. Nadležni organ će ukinuti ili odbiti obnavljanje statusa izbeglice u slučajevima kada:
  - 1.1. on ili ona prestane da bude izbeglica u skladu sa članom 68 ovog zakona;
  - 1.2. on ili ona je bio/bila isključen/a iz statusa izbeglice u skladu sa članom 8 ovog zakona.
2. Nadležni organ će poništiti ili odbiti obnavljanje statusa izbeglice u sledećim situacijama:
  - 2.1. ukoliko je lažno predstavljanje ili ne prijavljivanje činjenica s njegove ili njene strane, uključujući i korišćenje lažnih dokumenata bilo odlučujuće za priznavanje statusa izbeglice;
  - 2.2. ukoliko postoje opravdani razlozi da se on ili ona smatraju opasnim za bezbednost Republike Kosova;
  - 2.3. ukoliko on ili ona, budući da je osuđen/a pravosnažnom odlukom za neko naročito krivično delo, predstavlja opasnost po društvo Republike Kosova.
3. Pre ukidanja, otkazivanja ili odbijanja obnavljanja statusa izbeglice, nadležni organ će pismeno obavestiti podnosioca zahteva o razlozima revidiranja statusa azila. Tom prilikom nadležni organ će podnosiocu zahteva dati mogućnost da usmeno ili pismeno iznese razloge zbog kojih ne treba da mu se oduzme status izbeglice.
4. Licu čiji je status izbeglice ukinut u skladu sa podstavom 1.2 stav 1 ovog člana, a koje je prisutno u Republici Kosovu, biće zagarantovana sledeća prava: pravo na ne-diskriminaciju, pravo na versku slobodu, pravo pristupa sudovima, pravo na obrazovanje, pravo na ne kažnjavanje zbog nezakonitog ulaska ili boravka, pravo poštovanja principa zabrane povratka.

Član 70

Prestanak dodatne zaštite

1. Lica sa dodatnom zaštitom ne smatraju se takvim od trenutka kada okolnosti koje opravdavaju pružanje takve zaštite prestaju da postoje, ili kada su se ove okolnosti promenile na takav način da ova zaštita više nije potrebna.
2. Prilikom primene stava 1 ovog člana, nadležni organ će uzeti u obzir činjenicu ukoliko je promena okolnosti od takve važnosti i nije privremene prirode, tako da se lice koje uživa dodatnu zaštitu i dalje ne suočava sa realnim rizikom ozbiljnog kršenja.
3. Dodatna zaštita prestaje i ako se lice odrekne dodatne zaštite.

Član 71

Ukidanje, prekid ili odbijanje obnove dodatne zaštite

1. Nadležni organ će ukinuti ili odbiti obnavljanje dodatne zaštite u slučajevima kada:
  - 1.1. on ili ona prestaje da bude korisnik dodatne zaštite prema članu 70 ovog zakona;
  - 1.2. on ili ona je trebao/trebala da bude ili je izbačen/a od davanja statusa dodatne zaštite u skladu sa članom 10 ovog zakona;
  - 1.3. iskrivljavanje ili skrivanje činjenica sa njegove ili njene strane, obuhvaćajući i korišćenje lažnih dokumenata, je bilo odlučujuće za davanje dodatne zaštite.
2. Pre nego što se oduzme dodatna zaštita, nadležni organ će pismeno obavestiti lice sa dodatnom zaštitom o razlozima revizije statusa dodatne zaštite, kao i da mu pruži mogućnost da usmeno ili pismeno iznese razloge zašto njegov status ne treba biti oduzet.

Član 72

Rokovi u prvostepenom postupku

1. Postupak za utvrđivanje statusa zaštite u prvom stepenu po pravilu traje šest (6) meseci od dana podnošenja zahteva.
2. Rok od šest (6) meseci može biti dodatno produžen za još tri (3) dodatna meseca, ali ne duže od devet (9) meseci kada:
  - 2.1. se radi o složenim, faktičkim i/ili zakonskim pitanjima;
  - 2.2. veliki broj stranih državljana i lica bez državljanstva su istovremeno podneli zahtev za međunarodnu zaštitu, otežavajući u praksi završetak postupka u roku od šest (6) meseci;
  - 2.3. kada zakašnjenja ne mogu jasno da se pripišu neuspehu podnosioca zahteva da postupa u skladu sa svojim obavezama prema ovom zakonu.

3. Kao izuzetak, nadležni organ, u opravdanim slučajevima, neće preći granice navedenih rokova u ovom stavu za više od tri (3) meseca, kad god je to potrebno da bi se obezbedilo puno i odgovarajuće razmatranje zahteva.

4. Nadležni organ može da odloži završetak postupka razmatranja u slučajevima kada se od nadležnog organa ne može očekivati da razumno odluči u okviru rokova iz stv. 1, 2 i 3 ovog člana, zbog nejasne situacije u državi porekla koja se očekuje da bude privremena. U tom slučaju, nadležni organ:

4.1. razmotra situaciju u zemlji porekla najmanje svakih šest (6) meseci;

4.2. obaveštava podnosioca zahteva najmanje svakih šest (6) meseci o razlozima produženja i vremenskom roku kada se očekuje donošenje odluke o njegovom/njenom zahtevu.

5. U svakom slučaju, nadležni organ će vršiti postupak razmatranja u roku od najviše dvadeset i jedan (21) mesec od podnošenja zahteva.

6. Odluke u skladu sa članom 60 ovog zakona, kao opšte pravilo, treba da se donosu u roku od trideset (30) dana od dana podnošenja zahteva.

GLAVA IV ŽALBENI POSTUPAK

Član 73 Žalba

1. Podnosilac zahteva, lice sa statusom izbeglice, lice pod dodatnom zaštitom ili lica pod privremenom zaštitom, imaju pravo da podnesu žalbu protiv odluke DDAM-a pri Nacionalnoj komisiji za izbeglice.

2. Žalbe protiv prvostepene odluke se regulišu Zakonom o opštem upravnom postupku, osim u slučajevima kada je drugačije određeno Zakonom o azilu.

3. Protiv drugostepene odluke, podnosilac zahteva ima pravo podnošenja tužbu nadležnom sudu. Žalba protiv prvostepene odluke i tužba u smislu ovog stava obustavljaju izvršenje odluke.

Član 74 Rokovi za podnošenje žalbe

1. Rok za podnošenje žalbe protiv prvostepene odluke je petnaest (15) dana od dana objavljivanja odluke, osim u slučajevima koji su drukčije utvrđeni ovim Zakonom.

2. Žalba dostavljena putem faksa, smatra se važećom ukoliko je poslata u roku a original se dostavlja naknadno.

Član 75

Nacionalna komisija za izbeglice

1. Vlada Kosova formira Nacionalnu komisiju za izbeglice. Članovi ove komisije se biraju na trogodišnji (3) mandat. Komisiju čine:
  - 1.1. predsednik, zamenik predsednika i pet (5) redovnih članova;
  - 1.2. predsednik, zamenik predsednika i članovi komisije se imenuju iz reda diplomiranih pravnika, zaposlenih u organima državne uprave i treba da imaju najmanje pet (5) godina profesionalnog radnog iskustva;
  - 1.3. prvostepeni organ je isključen iz učešća u Nacionalnoj komisiji za izbeglice;
  - 1.4. predstavnik UNHCR-a učestvuje u svojstvu posmatrača i ima pravo da da svoje komentare u kontekstu konačne odluke.
2. Komisija je samostalna u svom radu.
3. U načelu, Komisija odlučuje o slučajevima u savetu od tri (3) člana, kojim predsedava predsednik ili zamenik predsednika. Komisija donosi odluke većinom glasova.
4. Vlada donosi podzakonske akte za regulisanje postupka Nacionalne komisije za izbeglice.

Član 76

Razlozi za žalbu

1. Razlozi za žalbu su sledeći:
  - 1.1. kršenje odredaba proceduralnog prava;
  - 1.2. kršenje odredaba materijalnog prava;
  - 1.3. pogrešno ili nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja;
  - 1.4. nove značajne činjenice u podršci zahteva.

Član 77

Ponovno određivanje roka

1. Ako podnosilac zahteva, iz opravdanih razloga, ne može da podnese žalbu u zakonskom roku, on može zahtevati produženje roka žalbe.
2. Zahtev za produženje roka, podnosi se u roku od deset (10) dana od dana prijema obaveštenja o odluci donej na njegovo ime.

3. Zahtev za ponovnom određivanju roka, obustavlja izvršenje odluke o proterivanju podnosioca zahteva sa Republike Kosova.

Član 78

Drugostepeni postupak

1. Nacionalna komisija za izbeglice odlučuje na osnovu dokaza prikupljenih u toku prvostepenog postupka o azilu i na osnovu drugih dokaza predstavljenih od strane podnosioca zahteva.

2. Na kraju razmatranja žalbe, Komisija odlučuje kao što sledi:

- 2.1. usvaja prvostepenu odluku;
- 2.2. poništava prvostepenu odluku i istu vraća na ponovno razmatranje;
- 2.3. popravljaja konstatovane nedostatke i donosi odluku;
- 2.4. vrši izmenu prvostepene odluke na osnovu istih dokaza.

Član 79

Rokovi za razmatranje žalbe

1. Po opštem pravilu, o razmatranju žalbe Komisija odlučuje u roku od trideset (30) dana, osim u slučajevima kada su žalbe podnete protiv odluka donetih u skladu sa čl. 63 i 64 ovog zakona.

2. U situacijama kada je žalba podneta protiv odluka donetih u skladu sa čl. 63 i 64 ovog zakona, tada je rok za odlučivanje u vezi sa žalbom petnaest (15) dana od dana podnošenja žalbe.

GLAVA V

PRUŽANJE PRIVREMENE ZAŠTITE I STATUS LICA SA PRIVREMENOM ZAŠTITOM

Član 80

Odluka Vlade

1. Republika Kosova može pružiti privremenu zaštitu stranim državljanima ili licima bez državljanstva, koja u velikom broju dolaze iz zemalja u kojima su, zbog ratnih ili sličnih situacija, opšteg nasilja ili unutrašnjeg sukoba, ugrožena osnovna ljudska prava, pod uslovom da zemlja porekla nije u stanju ili ne želi da ih zaštiti.

2. Odluku o potrebi pružanja privremene zaštite kao i odluku o prekidu razloga za pružanje zaštite, donosi Vlada Kosova.

3. Odluka o neophodnosti pružanja privremene zaštite, će odrediti grupe lica za koje se primenjuje davanje privremena zaštite, datum za koji će zaštita imati efekat i procenu o stepenu kretanja raseljenih lica.
4. Odluku o potrebi pružanja privremene zaštite, u skladu sa ovim članom, treba doneti imajući u vidu ekonomske kapacitete, državnu bezbednost, zaštitu javnog reda i mira i odgovarajuće informacije UNHCR-a i drugih organizacija za pomoć izbeglicama.
5. Privremena zaštita neće prejudicirati priznavanje izbegličkog statusa prema Ženevskoj konvenciji.
6. Republika Kosova će pružiti privremenu zaštitu uz poštovanje osnovnih ljudskih prava i sloboda, kao i obaveze u vezi sa načelom ne vraćanja.

Član 81

Nadležni organ za pružanje privremene zaštite

1. Ministarstvo je organ nadležan za pružanje privremene zaštite.
2. Privremena zaštita se pruža za vremenski period u trajanju od jedne (1) godine.
3. Privremena zaštita se može produžiti za dodatnih šest (6) meseci, ako u zemlji porekla zaštićenog lica i dalje vladaju uslovi koji su bili presudni prilikom donošenja odluke. Privremena zaštita se može produžiti maksimalno za vremenski period u trajanju od dve (2) godine.
4. Licima koja uživaju privremenu zaštitu, Ministarstvo obezbeđuje dokument na jeziku koji on ili ona razume, gde su odredbe o privremenoj zaštiti, koje su za njih bitne jasno određene.

Član 82

Izuzeci od privremene zaštite

1. Privremena zaštita ne priznaje se licu, za koje postoje ozbiljni razlozi da se smatra da je:
  - 1.1. počinilo zločin protiv mira, ratni zločin ili zločin protiv čovečnosti, kao što je definisano međunarodnim instrumentima koji su izrađeni u cilju predviđanja odredaba za takve zločine;
  - 1.2. počinilo ozbiljan nepolitički zločin van Republike Kosova pre njegovog ili njenog prijema u tu zemlju članicu, kao lice koje uživa privremenu zaštitu. Ovo važi kako za učesnike tako i za podstrekače zločina.
  - 1.3. proglašeno krivim za dela koja su u suprotnosti sa ciljevima i principima Ujedinjenih nacija;
  - 1.4. predstavlja opasnost za zajednicu ili bezbednost Republike Kosova.

Član 83
Podnošenje zahteva za međunarodnu zaštitu

1. Lica pod privremenom zaštitom imaju pravo da podnesu zahtev za međunarodnu zaštitu u bilo kom trenutku.
2. Zahtev, u skladu sa stavom 1 ovog člana, će se razmatrati nakon završetka privremene zaštite.

Član 84
Prestanak privremene zaštite

1. Privremena zaštita prestaje:
  - 1.1. protekom roka za koji je odobrena privremena zaštita;
  - 1.2. nakon odluke Vlade o prestanku razloga zbog kojih je odobrena privremene zaštite.

Član 85
Povratak

1. Republika Kosova će preduzeti neophodne mere da omogući dobrovoljni povratak lica pod dodatnom zaštitom ili lica čiji je period privremene zaštite istekao. Republika Kosova će obezbediti da odredbe koje regulišu dobrovoljni povratak lica pod privremenom zaštitom olakšaju njihov povratak, poštujući ljudsko dostojanstvo. Republika Kosova će obezbediti da odluka u vezi sa povratkom tih osoba bude doneta sa potpunim poznavanjem činjenica.
2. Republika Kosova će preduzeti sve neophodne mere da obezbedi da prisilni povratak lica čiji je period privremene zaštite istekao ili je prekinut, bude u skladu s poštovanjem ljudskog dostojanstva.
3. Republika Kosova će se osigurati da je odluka za povratak doneta na osnovu faktičkog saznanja.
4. U slučaju prisilnog povratka, Republika Kosovo treba da uzme u obzir neki ubedljivi humanitarni razlog, koji bi učinio povratak nemogućim ili neopravdanim u posebnim slučajevima.
5. Republika Kosova će preduzeti neophodne mere vezano za uslove stanovanja lica koja su uživala privremenu zaštitu imajući u obzir njihovo zdravstveno stanje, na razuman način za ona lica koja se očekuje da putuju, pogotovo za ona lica koja će patiti ozbiljne negativne posledice, ukoliko bi se njihovo tretiranje prekinulo. Oni se ne mogu proterati sve dok traje ova situacija.
6. Sve dok privremena zaštita nije završena, Republika Kosova treba da na osnovu okolnosti koje prevladavaju u mestu porekla, pruži povoljnu pažnju zahtevima lica koja su uživala privremenu zaštitu i koja su ostvarila svoja prava volonterskog povratka u zemlji prihvata.

Član 86

Prava i obaveze lica pod privremenom zaštitom

1. Lice pod privremenom zaštitom ima pravo na:
  - 1.1. privremeni boravak u Republici Kosovu, u skladu sa trajanjem privremene zaštite;
  - 1.2. osnovne uslove za smeštaj i život;
  - 1.3. zdravstvenu zaštitu;
  - 1.4. spajanje porodice u skladu sa ovim zakonom;
  - 1.5. obrazovanje;
  - 1.6. pristup savetovanjima i pravnoj odbrani;
  - 1.7. slobodu misli i verskog uverenja;
  - 1.8. ostvarivanje profitabilne aktivnosti;
  - 1.9. neophodnu pomoć, u smislu socijalnog blagostanja.
2. Obaveze definisane u članu 48 ovog zakona, važe takođe i za lica kojima je pružena privremena zaštita.

Član 87

Pravo na zdravstvenu zaštitu

1. Lica pod privremenom zaštitom imaju pravo na zdravstvenu zaštitu koja obuhvata hitnu zdravstvenu negu i lečenje bolesti.
2. Licima pod privremenom zaštitom koja su bila izložena silovanju, mučenju ili drugim oblicima teškim nasilja, kao i podnosiocima zahteva za azil sa posebnim potrebama biće pružen neophodan medicinski tretman prema posebnim potrebama i prouzrokovanim posledicama.

Član 88

Pravo na osnovne životne uslove

1. Lica pod privremenom zaštitom imaju pravo na osnovne životne uslove koji uključuju, ali se ne ograničavaju na: sklonište, hranu, odeću i higijenske pakete. Licima pod privremenom zaštitom sa posebnim potrebama će se obezbediti životni standard u skladu sa njihovim specifičnim potrebama.
2. Lica pod privremenom zaštitom imaju pravo na socijalnu pomoć u skladu sa Zakonom o šemama socijalne pomoći.

Član 89

Pravo na obrazovanje

Lica pod privremenom zaštitom imaju pravo na osnovno i srednje obrazovanje, pod istim uslovima kao i državljani Republike Kosova.

Član 90

Pravo na ponovno porodično spajanje

Ponovno spajanje porodice sa zavisnim članovima porodice je dozvoljeno za osobe koje su dobile privremenu zaštitu, za članove porodice, kao što je navedeno u članu 3 podstav 1.25 ovog zakona.

Član 91

Pravo na zapošljavanje

1. Lica pod privremenom zaštitom imaju pravo na zaposlenje u Republici Kosovu bez radne dozvole za strane državljane.
2. Lica pod privremenom zaštitom imaju pravo na profesionalnu obuku i praksu radi radnog iskustva pod istim uslovima kao i državljani Kosova.
3. Kada su lica koja uživaju privremenu zaštitu zaposlena ili su samo-zaposlena, treba se uzeti u obzir određivanje nivoa pomoći, zavisno od njihovih mogućnosti za zadovoljavanje njihovih potreba.

Član 92

Pravo na slobodu mišljenja i veroispovesti

Vlada Kosova garantuje licima pod privremenom zaštitom pravo praktikovanja i slobode vere prema njihovim uverenjima.

Član 93

Smeštaj stranaca kojima je dodeljena privremena zaštita

Licima pod privremenom zaštitom će biti bezbeden smeštaj u skladu sa ekonomskim mogućnostima Republike Kosova.

GLAVA VI

Član 94 Izdavanje dokumenata

1. Ministarstvo izdaje podnosiocima zahteva sledeća dokumenta:
  - 1.1. uverenje o podnošenju zahteva za međunarodnu zaštitu;
  - 1.2. ličnu kartu za podnosiocima zahteva;
  - 1.3. putna isprava za podnosiocima zahteva, kada postoje ozbiljni humanitarni razlozi koji zahtevaju njihovo prisustvo u nekoj drugoj državi.
2. Licima sa statusom izbeglice se izdaju sledeća dokumenta:
  - 2.1. dozvola boravka za izbeglice; i
  - 2.2. putna isprava za izbeglice.
3. Licima pod dodatnom zaštitom i licima pod privremenom zaštitom izdaju se sledeći dokumenti:
  - 3.1. dozvola boravka; i
  - 3.2. putna isprava za strance.
4. Republika Kosova će obezbediti, ukoliko je potrebno, lica koja će se primiti na njenoj teritoriji u cilju privremene zaštite, kao i pružiti im sve olakšice za pribavljanje neophodnih viza, uključujući i tranzitne vize. Formalnosti se trebaju smanjiti na minimum zbog razloga hitne situacije. Procedure za pribavljanje viza biće besplatne.
5. Dokumenti iz stava 2 i 3 ovog člana izdaju se u skladu sa Zakonom o strancima.

Član 95 Lična karta za podnosiocima zahteva za azil

1. Lična karta podnosioca zahteva služi i kao dozvola za privremeni boravak u Republici Kosovu, do razmatranja zahteva za međunarodnu zaštitu u skladu sa članom 18 ovog zakona.
2. Lična karta se izdaje svim članovima porodice podnosioca zahteva.
3. Lična karta prema stavu 1 ovog člana nije dokaz identiteta podnosioca zahteva.

Član 96
Dozvola za boravak lica sa statusom izbeglice,
lica pod dodatnom zaštitom i lica pod privremenom zaštitom

1. Dozvola boravka izdaje se licima sa statusom izbeglice, licima pod dodatnom zaštitom i licima pod privremenom zaštitom.
2. Prema stavu 1 ovog člana, dozvola boravka će se izdati i korisnicima spajanja porodice.

Član 97
Putne isprave za lica sa statusom izbeglice

1. Putne isprave se izdaju licima sa statusom izbeglice u skladu sa šemom Ženevske konvencije i standardima Međunarodnog civilnog vazduhoplovstva.
2. Zahtev za putne isprave treba da podnese lice sa izbegličkim statusom lično, ukoliko on ili ona ima osamnaest (18) godina i sposobnost da deluje, ili preko njegovog/njenog zastupnika.
3. Kada je lice sa statusom izbeglice mlađe od osamnaest (18) godina, zahtev podnesi njegov/njen zakonski zastupnik ili staratelj.
4. DDAM će potvrditi status izbeglice za potrebe navedene u ovom članu.
5. U slučaju povlačenja statusa izbeglice od lica će se zahtevati da vrati putnu ispravu DDAM-u.

Član 98
Putne isprave za lica pod dodatnom i privremenom zaštitom

Ministarstvo treba da izda korisnicima statusa dodatne zaštite, koji nisu u stanju da dobiju nacionalni pasoš, dokumenat koji im omogućava da putuju van zemlje, izuzev kada ozbiljni razlozi državne ili javne bezbednosti zahtevaju drugačije.

Član 99
Vraćanje isprava

Dokumenta koja su navedena u članu 94, podstavovi 1.2, 2.1, 2.2 i 3.1 ovog zakona se vraćaju DDAM-u nakon završetka postupka, ukidanja statusa ili u slučaju zamene istog zbog oštećenja.

GLAVA VII OBRADA LIČNIH PODATAKA

Član 100 Obrada ličnih podataka

U skladu sa ispunjenjem svojih pravnih funkcija, DDAM, organi koji razmatraju žalbe i ostale organizacije zadužene za dužnosti u podršci ovog zakona, mogu da obrade ili da daju na obradu lične podatke jednog podnosioca zahteva, lica koje treba zaštititi i njegove rodbine, obuhvatajući i osetljive podatke, određene Zakonom o zaštiti ličnih podataka.

Član 101 Komunikacija ličnih podataka države porekla

1. Lični podaci podnosioca zahteva treba da se čuvaju u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka.
2. Prilikom razmatranja individualnih zahteva, nadležni organ ne treba:
  - 2.1. direktno da širi informacije pretpostavljenim akterima progona o podnosiocu zahteva vezano za zahtev za međunarodnu zaštitu ili zbog činjenice da je jedan zahtev podnet;
  - 2.2. da obezbedi ni jednu informaciju od navodnih aktera progona na način na koji bi se ti akteri direktno informisali o činjenici da je jedan zahtev podnet od strane podnosioca zahteva u pitanju i na koji bi se ugrozio fizički integritet podnosioca zahteva i njegovih/njenih podređenih ili sloboda i bezbednost članova njegove/njene porodice koji još žive u državi porekla.
3. DDAM u slučaju organizovanja povratka podnosioca zahteva može da stupi u kontakt sa zemljom porekla u cilju pronalaženja putnih isprava potrebnih za izvršenje odluke, pod uslovom da status izbeglice nije priznat konačnom odlukom.
4. U cilju izvršenja odluke za povratak u zemlji porekla, prilikom organizacije povratka DDAM može da komunicira stranim vlastima dole navedene podatke:
  - 4.1. lične podatke (ime, prezime, datum i mesto rođenja, pol, državljanstvo, zadnja poznata adresa porekla) lica u pitanju i ako je potrebno lične podatke njegove rodbine;
  - 4.2. podatke o pasošu ili drugom identifikacionim dokumentima;
  - 4.3. otiske prstiju, sliku i biometrijske podatke;
  - 4.4. podatke vezane za ostalu dokumentaciju koja omogućava identifikovanje lica;
  - 4.5. podatke o zdravstvenom stanju lica, pod uslovom da ovo bude u skladu sa njegovim interesima;

4.6. svaki drugi podatak neophodan za garantovanje ulaska lica u određenu zemlju i za čuvanje bezbednosti lica koja ga prate;

4.7. podatke vezano za krivične postupke u toku, do mere do koje je bitno za postupak povratka lica u pitanju, za očuvanje reda i javne bezbednosti u zemlji porekla i do te mere do koje se lice u pitanju ne dovodi u opasnost.

Član 102

Saradnja sa organima krivičnog gonjenja

DDAM prenosi nadležnim organima tužilaštva sve podatke i sredstva dokaza za jednog podnosioca zahteva koji je osumnjičen da je prekršio javno međunarodno pravo, pogotovo ako je izvršio zločin protiv mira, ratni zločin ili zločin protiv čovečanstva, učestvovanjem u genocid ili u primeni torture.

Član 103

Biometrijski podaci

1. Nadležni organi mogu da obrade biometrijske podatke jednog podnosioca zahteva ili jednog lica za zaštitu sa ciljem određivanja njegovog identiteta.
2. Vrste biometrijskih podataka koji se trebaju prikupiti i pravo na pristup, regulišu se Zakonom o zaštiti ličnih podataka.

Član 104

Otisci prstiju i fotografije

1. Uzimaju se otisci prstiju i fotografija svakog podnosioca zahteva za azil i lica za zaštitu. Vlada Kosova određuje izuzetke za decu ispod dvanaest (12) godina.
2. Otisci prstiju i fotografija registruju se od strane policije u bazi podataka koju održava DDAM.
3. Ako policija utvrdi da su novi otisci prstiju isti sa prethodno registrovanim, ona informiše DDAM, navodeći lične podatke osobe (ime, prezime, datum rođenja, pol, broj reference, lični broj, državljanstvo i mesto u kojem se nalazi). Ako se radi o podacima sakupljenim od strane policije, treba da se navede (sa kodnim brojem) datum, mesto i obrazloženje uzimanja otisaka prstiju.

Član 105

Korišćenje ovih podataka

1. DDAM koristi ove podatke u cilju:

- 1.1. utvrđivanja identiteta dotičnog lica;
- 1.2. provere da li je osoba podnela zahtev za međunarodnu zaštitu;
- 1.3. provere da li postoje podaci koji potvrđuju ili su u suprotnosti sa izjavama lica;
- 1.4. provere da li postoje podaci koji dovode u sumnji mogućnost lica da dobije status izbeglice;
- 1.5. olakšavanja saradnje između DDAM-a i policije.

2. Objavljivanje ličnih podataka prikupljenih u saglasnosti sa stavom 4 člana 101 ovog zakona van zemlje, bez saglasnosti DDAM-a je zabranjeno. Član 6 Zakona o zaštiti ličnih podataka se sprovodi analogno.

Član 106

Uništavanje podataka

1. Podaci se uništavaju:

- 1.1. ako se status izbeglice da licu;
- 1.2. deset (10) godina nakon konačne odluke o odbijanju zahteva, nakon dobrovoljnog odustajanja od zahteva ili obustavljanja postupka za azil;
- 1.3. deset (10) godina nakon ukidanja dodatne zaštite lica za zaštitu.

Član 107

Vođenje statistika

1. DDAM upravlja bazom podataka koja dopušta registraciju zahteva za međunarodnu zaštitu i žalbi kao i kontrolu dosijea.

2. Ova baza podataka može da sadrži osetljive lične podatke, onoliko koliko je to potrebno za izvršenje zakonski određenih obaveza.

3. Pogrešni podaci trebaju biti korigovani.

GLAVA VIII ZAVRŠNE ODREDBE

Član 108 Rokovi za donošenje podzakonskih akata

1. Postojeća podzakonska akta ostaju na snazi, pod uslovom da nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, do donošenja podzakonskih akata za sprovođenje ovog zakona.
2. Ministarstvo unutrašnjih poslova donosi podzakonska akta neophodna za sprovođenje ovog zakona u roku od šest (6) meseci od momenta stupanja na snagu ovog zakona.
3. Za sprovođenje ovog zakona Ministarstvo, u saradnji sa ostalim organima, može doneti i druga podzakonska akta.

Član 109 Prelazne odredbe

Zahtevi koji su u postupku pre stupanja na snagu ovog zakona tretira će se prema ovom zakonu.

Član 110 Stavljanje van snage

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon br. 04/L-217 o azilu.

Član 111 Stupanje na snagu

Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana nakon objavljivanja u Službenom listu Republike Kosova.

**Zakon br. 06/L-026
30. mart 2018.**

Predsednik Skupštine Republike Kosova

Kadri VESELI